

VAIRĀK MODRĪBAS UN REVOLUCIONARISMA!

VISU ZEMJU PROLETARIESĪ, SAVIENOJĒTIES!

Literatūra un Māksla

LATVIJAS PADOMJU RAKSTNIKU, KOMPONISTU, MĀKSLINIEKU UN ARCHITEKTU SAVIENĪBU LAIKRAKSTS

1951. G.

12. AUGUSTĀ

Nr. 32 (343)

KOLCHOZU RAŽA

JADVIGS MARTS

Augusta sākums vēl bagāts krāsām: dārzos pie mājām zied asteres un dālijas, plāvās un mežmalās — baltās pīpenes un vīgrieži, tīrumos — kartupeļi un ābolu atāls, zirņi un pat dažs labs aizkavēties līnu lauks vēl gaiši zils kā zemē nolaidies padebesis.

Taču tās ir tikai rotas dārgajā zelta sagā, ko uzvelk daba, vēstijot, ka pienācis lielais raža novākšanas laiks.

Augusts — labības mēnesis. Rudzu lauki pirmie sāka izdalīties no zaļas auglības lūras ar tūksto manāmu brieduma dzeltenumu, kas kļuva arvien dzidrāka. Tad iebrūnējās kvieši, sāka balot mīeži.

Maize nāk!

Gaisā vēl bija pilns tūksto novāktā siena reibinošajām smaržām, kad ievirītojas citas: līdz ar rīta saules staros kūpošo rasu tās cēlās no briedušās labības laukiem un darīja nemierīgas zemes kopēju prātus. Vēlreiz pārbaudīti darba rīkus kolchoza brigādieši arvien biežāk sāka iezīties tūrumos, paklaustīties, kā san vārpas: tā metaliski asi un trausli — tad graudi ir nogatavojušies un var plaut.

Kādu vakaru tūrumā ieradās kolchoza priekšsēdētājs, visi brigādieši un agromomi; iebrūdiši rudzos līdz padusēm, viņi vēl kaut ko pēti, apspriežas un beidzot nolemti:

— Rītā var sākt.

Un it kā apstiprinādams šī svarīgā lēmuma pareizību, rudzu lauks paloka savas neskatāmās vārpas galvas.

Tātad rītā var sākt.

Brigādieši aiziet sadalīt darbus un izrīkot strādniekus, kas vadīs plaujamāšinu, kas sies kūļus, kas slīes statūs, kas pievedīs kullamāšīnai.

Nākošā dienā viss lielais tūruma skan mašīnu dziesmās un cilvēku balsis.

Ražas novākšana sākusies.

Jauna sējēja, zilā virsvalkā, pacel pirmo kūli un bridī patur rokās: vai smags, vai būs daudz maizes. — tad nāksiedz tālāk priekšsēdētājam. Pēc tam pirmais kūlis iet no rokas rokā — katram grības zināt, cik bagāta būs viņa rītdiena. Kādu atalgojumu viņš saņems par darbu, ko visi centušies paveikt godam, neželējot ne pūli, ne laika.

— Smagāks nekā pērn, — saka jaunā sējēja un steidz siet nākošo.

— Smagāks, — to pašu atbildē arī pārējie.

Tātad dzīve atkal kļūs labāka. Pilni apcirkti liecina par valsts stiprumu un tās pilsoņu labklājību.

Tā ar tādām domām par mūsu dzīves nemīto augšupeju sākas ražas novākšana republikas kolchozos. Visur valda pacīlātība un rosme, liela darba varonība, kas liecina par lauku darba ļaužu pieaugošo apziņu. Kādreizējie viensētnieki kuriem, kā sludināja buržuaziskie zinību vīri sveš kolektivismā gars kļuvis oar valsts mēroga darbniekiem. Ogres rajona kolchozā «Kopdarbs» man stāstīja:

kombains, patiešām kā īsts kuķis, peld apkārt līdzenajai rudzu druval.

Lūk, nogriezies no šosejas, ar velosipēdu piebrauc pa šķīta augumā, bet var redzēt, stingrs virs pāri pusmūžam.

— Braucu no klētnieku sanāksmes rajonā. — viņš saka sasveicināties, — skatos un nevaru saprast, kas te notiek. Tad ienāca brātis ka droši vien tā jaunā mašina, kombains.

Rūpīgi iztaustījis izkultās vārpas un neatradis tālas graudus, viņš runā pats pie sevis:

— Laba mašina... Nākošgad tā iedabū arī pie mums, «Uzvarā».

Ieradies kolchozu laukos, kombains, šī «labā mašina», uzreiz iekaroja labības kopēju sirdis. Var iedomāties Latvijas kolchoznieces prieku, redzot, kā trīs, četri cilvēki ar šīs mašīnas palīdzību bez pūlēm nopļauj desmitiem hektaru labības. Bet cik sen tas bija, kad viņi to vajadzēja izdarīt ar sirdi un sprieguli? Cik sen? — Pavisam nesen: pirms dažiem gadiem. Toreiz vēl nebija kolchozu. Kad apvienojās tāos — atnāca palīgā traktori, plaujamāšinas, kullamāšinas. Sogad ieradās kombains. Nākošgad... kas zina, kas būs nākošgad: līnūs arī saka, jau plūc ar mašīnām, kas tad vairs paliek?

Jā, kas to bija domājis, ka tik ātri, tik pēkšņi dzīve var kļūt tik laba!

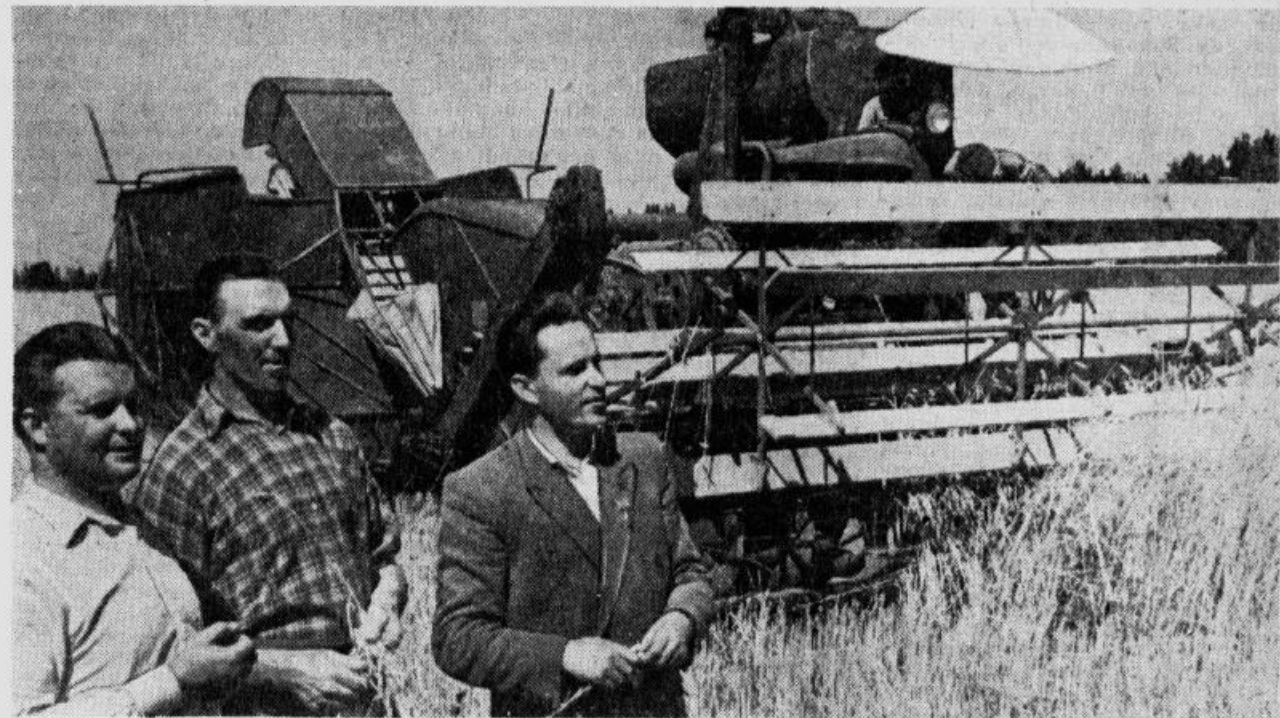
Bet kombains dzied un kaut gan šai dziesmai nav vārdu, tajā, šķiet, it kā aluži skaidri varētu saklausīt: un ar katru gadu kļūs vēl labāka!

Līdz ar plauju sākusies kullšana, un graudu brūms liecina, ka pirmā kūļa smagums nevienam nav pievilis: maizes šogad patiešām būs vairāk. «Kopdarbā» pērn atsevišķos laukos no hektāra ievāca līdz divdesmit sešiem centneriem rudzu. Tas lika padomāt: kāpēc tādu pašu ražu nevar gūt no visiem rudzu laukiem, un lūk, šogad tādu augstāzīgu hektaru būs daudz vairāk.

Kullamāšinas dūc visās malās, no visām pusēm nāk priecīgas vēstis: būs daudz maizes. Nodevuši pirmos, labākos graudus valstij, kolchoznieki turpina plaušanu un kullšanu. Daudzās vietās rudzi jau novākti, sākusies vasarāju plauja, Latgalē un Lielzemē zemē plūc līnūs. Mēs ejam uz komunismu, un katrs apzinās, ka vajadzīga visu produktu un izejvielu pārpilnība. Mums vajadzīgs miers un, lai to nosargātu, jābūt stipriem un bagātiem.

Pār zemi nolaizas vakars. No ganībām atgriežas smagi pieēdušas govīs, pārbrauc mājās plāvēji, dziedādams no lauka nāk meitenes — kūlīšu sējējas. Miers. Tikai kombaini vēl nerimst, līdz pat rītam turpina dūkt kullamāšinas un dūks līdz tam laikam, kamēr visi graudi būs sabērti apcirknos.

Tad varēs teikt, ka viens no svarīgākajiem darba posmiem paveikts. Tad varēs svinēt svētkus.

LK(b)P Dobeles rajona komitejas sekretārs J. Krūmiņš, 1. laukkopības brigādes brigādiešs E. Neilands un Dobeles MTS politdaiļas priekšnieka vietnieks K. Tadeuševičs pie kombaina K. J. Vorosilova vārdā nosauktā kolchoza laukos.

14. augustā paiet pieci gadi, kopš publicēts VK(b)P CK vēsturiskais lēmums par žurnāliem «Zvezda» un «Leningrad». Šim, tāpat kā tam sekojošajiem lēmumiem par teātri, kino un muzikas jautājumiem ir izšķiroša nozīme visā padomju literatūras un mākslas turpmākajā attīstībā.

Analizējot stāvokli, kāds bija radies žurnālos «Zvezda» un «Leningrad», kuri savas lappuses nodeva bezidejiskuma un apolitiskuma paudžiem, VK(b)P CK vēlreiz norādīja uz literatūras ārkārtīgo nozīmi tautas audzināšanā:

«Padomju literatūras, šīs pasaulē visprogresīvākās literatūras spēks ir tas, ka tai nav un nevar būt citu interešu kā vienīgi tautas intereses, vienīgi valsts intereses. Padomju literatūras uzdevums ir palīdzēt valstij pareizi audzināt jaunatni, atsaukties tās prasībām, izaudzināt jauno paaudzi mūdrū, tādu, kas tic savai lietai, nebēstas šķēršļu, ir gatava pārvarēt kuru katru kavēkli».

Referējot sakarā ar šo Centrālās Komitejas lēmumu partijas aktīva un rakstnieku sapulcē Leningradā, A. A. Zdanovs atgādināja pazīstamo Lēņina rakstu «Partijas organizācija un partiskā literatūra», kurā ar ģeniālu spēku pamatots princips, ka literatūra nevar būt individuāla lieta, nevar būt bezpartiskā, ka tai jāklūst par vispārējās proletariāta lietas svarīgu sastāvdaļu. Tādējādi partija vēlreiz atmaskoja un sagrāva buržuazisko, reakcionāro «tīras mākslas teoriju», parādot, ka literatūra nevar atstāt no tautas likteņa, ka politika nav tikai valdības un Centrālās Komitejas lieta, un prasīja, lai rakstnieki savā darbā vadītos no tā, bez kā padomju iekārta nevar dzīvot, t. i. no politikas, lai tauta tiktu audzināta nevis vienaldzības un bezidejiskuma, bet modrības un revolucionarisma garā.

Rakstāmajies sīkos individuālos pārdzīvojumos, daži rakstnieki un dzejnieki nespēja saredzēt tās grandiozās pārmaiņas, kas notikušas un notiek mūsu dzīvē, nepamanīja, ka līdz ar dzīvī neizmērojami augušas un aug arī tautas idejiskās un kultūras prasības, ka katra diena mūsu tautu ceļ arvien augstāk, ka šodien mēs vairs neesam tie, kas bijām vakar, un rīt vairs nebūsim tie, kas esam šodien.

Izejot no tā, A. A. Zdanovs secināja, ka katra apzinīga padomju rakstnieka uzdevums ir «parādīt šīs padomju cilvēka jaunās augstās īpašības, parādīt mūsu tautu ne vien šodienas dzīvē, bet ieskatīties arī tās rītdienā, ar starpeti palīdzēt apgaismot tās turpmāko ceļu...»

Partija nesaudzīgi atsedza satrūcējušās Rietumu kultūras dievīnāšanas šķiriskās saknes, parādot, ka zemošanās šīs kultūras priekšā nav nekas cits kā buržuaziskais nacionalisms un kosmopolitisms, kas dziļi naidīgi mūsu sabiedriskajai un valsts iekārtai, mūsu tautai un tās interesēm. Apstākļos, kad imperialisti, viņu idejiskie kalpi, viņu literāti un žurnālisti, viņu diplomāti un politiķi visādi cenšas apmēlēt mūsu valsti, padomju literatūras uzdevums ir ne tikai ar pretsīlienu atbildēt visiem šiem nekritējamajiem meliem un uzbūrumiem, bet arī drošsirdīgi ļaust un uzbrukt buržuaziskajai kultūrai, kura atrodas marasma un pagrimuma stāvoklī.

Ārkārtīga nozīme ir partijai prasībai celt literatūras darbu māksliniecisko līmeni, cīnīties pret idejisku un māksliniecisku brāķi, kas cilvēku dvēseļu veidošanā vēl nepieļaujamašs un kaitīgāks nekā brāķis ražošanā, studēt dzīvi un apgūt marksisma-lenīnisma teoriju, glabāt tīru un izkopt tālāk socialistiskā realisma metodi. Partijas Centrālā Komiteja savā lēmumā īpaši uzsvēra kritikas un paškritikas ļoti svarīgo lomu literatūras attīstībā un parādīja, cik kaitīga ir principiālu attiecību aizstāšana ar draugu attiecībām. Tikai droša un atklāta kritika palīdz augt un pilnveidoties, bet tur, kur nav kritikas, ieviešas sasmakums un stagnācija, tur nav vietas kustībai uz priekšu.

Atzīmējot šogad vēsturiskā lēmuma piekto gadadienu, uzskatām redzam tā dzīvinošo ietekmi uz visām mūsu literatūras nozarēm un žanriem. Par to liecina daudzi izēli romāni, stāsti, lugas, poēmas, kritiski un literatūrvēsturiski sacerējumi visu padomju tautu valodās, kas aiztecējuši laika posmā ieguvuši augstāko novērtējumu. Padomju literatūrā radies vēl nebijis pacēlums, ko pierāda tas, ka levdorojami paplašinājušies darbu tematika, cēlies to idejiski mākslinieciskais līmenis, pieaugusi rakstnieku atbildības sajūta. Par literatūras darbu galveno varoni kļuvis komunisma celtniecība, pilsētu un lauku darba pirmrindnieki, arvien pieņācīgāku vietu tajos iegūst partijas organizators — masu audzinātājs un vadītājs. Principālāka un rosīgāka kļuvis literatūras kritika. Literatūrā ienākuši jauni talantīgi spēki — labāko padomju rakstnieku cieniņi pēctēji, padomju literatūras cildenāko tradīciju turpinātāji. Jau Oktobra revolūcijas 30. gadadienā V. M. Molotovs varēja atzīmēt, ka mūsu literatūra un māksla kļūst arvien bagātāka ar tādām darbiem, kuri savos tēlos atklāj padomju laikmeta notikumu un cilvēku darba idejisko jēgu.

Mūsu literatūra kļuvusi par varenu starptautisku spēku, sludinot visā pasaulē padomju humanisma dzīvi apliecināšas idejas, eekmīgi cīnīties par mieru un demokrātiju, pret imperialistiskajiem jauna kara kurinātājiem.

Latviešu padomju literatūrā partijai Centrālās Komitejas lēmumi un A. A. Zdanova referāts palīdzēja padziļināt no rakstniecības druvās dažādus kāpu nevērus, kas, izlīduši no gadsimtu tumsas, pretendēja uz pilsoņu tiesībām dzejā, deva iespēju graujoši satricēt atklātā buržuaziskā nacionālisma recdīvus, kas izpaudās mēģinājumos notuēt šķiru cīņu laukos, apstākļos, kad tur vēl nebija likvidēts budzis. Vadoties no VK(b)P CK norādījumiem, republikas partijas organizācija toreiz atmaskoja un sakāva Achmatovas tipa dekadentisku ciešanu un vientuļības, individualisma, apolitisku dabas apdējošanas kultu, ko bija sākuši propagandēt daži autori, arvien vairāk atraujoties no padomju īstenības, no tautas dzīves. Vesela rinda rakstnieku: Andrejs Balodis, Mirdza Kempe, Anna Brodele, Eliņa Zālīte pēc peļņitas un nesandzīgas partijas kritikas sekmīgi pārvarēja kļūdas un guva atzīstamus sasniegumus prozā, dzejā, dramaturģijā. Staļina premijas, ar ko apbalvoti izcilākie latviešu literatūras darbi, ir pierādījums tam, ka latviešu padomju rakstnieku valrums godam pildījuši partijas norādījumus.

Tai pašā laikā mēs esam liecinieki vairākām ideoloģiskām un mākslinieciskām neveiksmēm atsevišķu rakstnieku darbos, uz ko ne reizi vien pēc tam nācās norādīt partijai presi. Pavisam nesen «Pravda» atsedza ideoloģiskus izkropļojumus V. Sosjuras dzejoli «Mili Ukrainu» un A. Prokofjeva dzejās, kuru pamatā ir nacionāla aprobežotība un buržuaziskais nacionalisms. Šo atmaskojoumu gaismā līdzīgi izkropļojumi atklājās arī latviešu padomju literatūrā. Mūsu dzejā vēl arvien nav brīva no subjektīva individualisma, vientuļības un sāpju izpausmēm, daži dzejnieki vēl joprojām nevar izkļūt no nacionālās aprobežotības šaurā aploka, dzeju krājumos un izlasēs ir iekļuvuši darbi, kuri ne tikvien kā nepalīdz tautai viņas darbā, bet gluži otrādi, demobilizē to, sludina neticību saviem spēkiem, velk atpakaļ uz buržuazisko pagātni, no kuras latviešu tauta atteikusies uz visiem laikiem.

Tas liecina, ka mēs vēl neesam līdz galam izpratuši un izpildījuši VK(b)P CK vēsturisko lēmumu par literatūras nozīmi tautas audzināšanā un rakstnieku uzdevumiem, ka mūsu literatūras kritika, mūsu literārie laikraksti un žurnāli vēl nav savu uzdevumu augstumos, neprot savlaicīgi norādīt uz kļūdām un biedriski pamācīt. Nevēlēšanās izjaukt draugu attiecības bieži vien vēl aizstāj bolševistisku principiālāto literatūras darbu vērtējumus. Ir slikti, ja atsevišķu, it īpaši redzamāko rakstnieku bezlerunu slavināšana padara viņus par dzīvīem kļesīkiem, kuriem kā asprātīgi izteicējs A. Surkovs Ukrainas PSR RS valdes plenumā, neatliek nekas cits kā kļūt par bronzas monumēntiem uz Vladimira uzkalna Kijevā. Vēl jaunāk, ja šī neapvaldītā slavināšana redā iedomābu, no kuras kā no tērauda bruņām atlec visi labi domātie kritikas norādījumi. Pavisam jauni ir, kad šī iedomība «iedzīmst» ar pirmo daudz-
māz izdevumu sēstū vai poemu un pieaug ar katru nākošo darbu.

Šeit vietā minēt biedra Staļina vairākkārtējos norādījumus, ka mūsu attīstības svarīgākais nosacījums ir nepieciešamība, lai katrs padomju cilvēks bezbailīgi analizētu savu darbu, virietīgi kritizētu savus trūkumus un kļūdas, apdomātu, kā panākt labākus darba rezultātus. «Uz literatūru, — piebilst A. A. Zdanovs, — tas attiecas tādā pašā mērā kā uz visiem citiem darbiniekiem. Tas, kas baidās sava darba kritikas, ir nicināms glēvulis, tas nepelna tautas cieņus».

VK(b)P CK 1946 gada 14. augusta lēmums par žurnāliem «Zvezda» un «Leningrad» vēlreiz apliecināja bolševiku partijas, padomju valdības un personīgi biedra Staļina lielās rūpes par padomju literatūras attīstību, ārkārtīgo uzmanību, kādu partija un padomju valdība veltī rakstniekiem kā cilvēku dzveļu inženieriem. Mūsu pienākums atbildēt uz šīm rūpēm un uzmanību ar idejiski un mākslinieciski augstvērtīgiem darbiem. To panāksim, dziļi un vispusīgi apgūstot un izprotot partijas norādījumus, vadoties no tiem katrā savā darbrades posmā. Kā spilgts prožektors tie apgaismo ceļu uz lielas mākslas kalngāliem, uz tautas sirdi; novirzīšanās no šī cēla ved pie kļūdām un neveiksmēm. Modri un revolucionāri iesim partijas norādīto ceļu pretī jaunām sasniegumiem par gožu un slavu varenajai padomju Dzimtenei!

PAR JAUNU LITERĀTURAS UN KRITIKAS PACĒLUMU

Pirms pieciem gadiem Vissavienības Komunistiskās (bolševiku) Partijas Centrālā Komiteja pieņēma vēsturisko lēmumu par žurnāliem «Zvezda» un «Leningrad». Tas, kā arī turpmākie VK(b)P CK lēmumi par dramatisko teātru repertuāru, par kino filmu «Lielā dzīve» un par operu «Lielā draudzība» u. c. ir izšķirīgi notikumi Padomju Savienības kultūras dzīvē, kas pavēra milzīgas perspektīvas un noteica nepārprotami skaidru darbības programmu ikvienā literatūras, mākslas, zinātnes, izglītības un kultūras darba nozarē. Šajos lēmumos izpaucas Lenīna-Stalīna partijas un personīgi biedra Stalīna nerimstošās rūpes par padomju kultūras, neatlaidīgu augšupēju, par krāšņu padomju literatūras uzplaukumu, tās idejisko skaidrību un augstu māksliniecisko vērtību.

VK(b)P Centrālā Komiteja savos lēmumos devusi lielu radošu maršsma parādu, teoretiski un praktiski atrisinot jaunajos komunisma celtniecības apstākļos svarīgākos, visaktualākos bolševisma ideoloģijas jautājumus. VK(b)P Centrālā Komiteja un personīgi biedrs Stalīns nemīlīgi rūpējās par visu uzvarošās, vienīgi zinātniski pareizas marksisma-lenīnisma teorijas turpmāku attīstību. Šajos gados notikušās vairākas diskusijas dažādās zinātnes nozarēs. Diskusiju par valodas jautājumiem biedrs Stalīns noslēdza ar savu ģenialo darbu par marksismu valodniecībā, kas ne tikai vien sagrāva vulgarās Marra teorijas, bet dod arī jaunu, dziļu apgaismojumu sērējošajam pamatjautājumam ikvienā sabiedriskajā zinātnē. Vadoties no staliniskajiem norādījumiem, mūsu partijas prese, sevišķi «Pravda», savlaicīgi atklāj svarīgākos trūkumus literatūras, mākslas un kultūras dzīvē. Tam kalpo «Pravdas» raksti par vienpusīgo, «nūjas kritiku» literatūrā, par antipatriotiskajiem teātra kritiķiem, kosmopolītiem, pēdējā laikā raksti «Neveiksmīga opera» (par operas «No visas sirds» inscenējumu Lielajā teātri), «Pret ideoloģiskajiem izkropojumiem literatūrā» (par Ukrainas dzejnieka V. Sosjuras kaitīgo nacionālistisko dzejoļu «Mili Ukrainu»), «Padomju literatūras svarīgais uzdevums» (par operu «Bogdāns Chmelnickis», «Par klūdām Aleksandra Prokofjeva dzejā». Šie svarīgie bolševistiskās kritikas dokumenti palīdz atklāt un novērst ideoloģiskos izkropojumus, klūdās un trūkumus visās literatūras, mākslas, zinātnes un kultūras darba nozarēs, tie dod mums teoretisko rūdījumu, apbruņo mūs cīņā pret buržuāziskā nacionalisma, kosmopolitisma un visām citām buržuāziskās ideoloģijas kaitīgajām paliekām.

VK(b)P Centrālās Komitejas lēmumi par ideoloģijas jautājumiem pavēra ceļu nepieredzētam padomju literatūras un kultūras uzplaukumam peckara gados. Vairāk nekā 150 padomju rakstnieku mākslas darbiem piešķirtas Stalīna premijas. Tas ir padomju kultūras triums, kas apliecina padomju kultūras nesalīdzināmo pārākumu pār buržuāzisko pagrimuma kultūru.

VK(b)P Centrālās Komitejas lēmumi dzīvoši ietekmēja kultūras attīstību visās padomju republikās. Sevišķi tas sakāms par mūsu jauno padomju republiku, kur šie lēmumi palīdzēja atmestot buržuāziskās ideoloģijas, nacionalisma, šovinisma un kosmopolitisma paliekas un nosargāja visus republikā notikušās kultūras revolūcijas sasniegumus.

Pēc vēsturiskajiem Centrālās Komitejas lēmumiem izvēršas plaša kritika un paškritika ikvienā ideoloģiskā darba laukā. Mūsu rakstnieki ieraudzīja neieņemamo trūkumus savā jaunradē, sāka pareizi izprast atbildību tautas un dzimtenes priekšā. Principālā partiskā kritika palīdzēja lielākajai rakstnieku saimes daļai atkritties no buržuāziskās literatūras ietekmes, pārvarēt savā jaunradē formalisma paliekas un droši nostāties uz socialistiskā realisma ceļu. Sākās nesaudzīga cīņa pret visādām nacionālisma, kosmopolitisma un dekadences izpausmēm literatūrā. Tika atklāti nopietni trūkumi arī literatūras kritiķu, mīlelīti karā pašapmierinātību un «draugu būsānai», kas bija daļi iesakņojusies arī mūsu rakstnieku un literatūras kritiķu aprindās.

Pasākta cīņa pret apolitiskumu un bezidejiskumu deva pirmos ievērojamus sasniegumus. Latviešu padomju literatūrā atklājās aizvien jaunas iespējāmības. Iesaņģot dziļi socialistiskajā sadzīvē, vadoties vienīgi no tautas un valsts interesēm, kā tas norādīts VK(b)P CK lēmumā par žurnāliem «Zvezda» un «Leningrad», tā sasniedza vēl nepiedzīvotu pacēlumu. Rakstnieki idejiski auga un izkopa savā amata prasmi, kļuva par īstiem jaunā, socialistiskā tipa literatūras darbiniekiem. Strauji pieauga arī jauno talantu skaits, droši ienāca mūsu rakstniecībā jauno literatūru paaudze. Izšķirīgi latviešu rakstnieki pārvarēja savā jaunradē provinciālo šaurību un tematikas aprobežotību. Viņu labākie darbi tulkoti krievu valodā, tos lasa visās Padomju Savienības republikās

un tautas demokrātijas valstīs. Mūsu literatūra tiešām ir izgājusi uz lielā un gaišā staliniskā laikmeta ceļu, tai atvērošies apzibinoši plašie komunistiskās nākotnes anavārsni.

Spilgtākais latviešu padomju literatūras panākumu apliecinājums, kas dara godu mūsu tautai un tās padomju nacionālajai kultūrai, ir ar Stalīna premijām apbalvotie mūsu labāko rakstnieku A. Upīša, V. Lāča, J. Sudrabinā, A. Sakses, A. Grigūļa, Fr. Rokpelnā darbi.

Latviešu padomju literatūras pacēlumu raksturo daudzas šajos piecos gados izdotās grāmatas. Savā laikā kā īpaši notikums dzejas laukā tika atzīmēta Valda Lukša poema par padomju jaunietes augšanu — «Rīta sak dzīvot». Kā gaiša vēsmas ielūdzība mūsu liriskā P. Sila saulainā dzeja, viņa grāmatas «Rīts», «Saulainās dienas» un poema «Nemirstība». Jaunatnes dzeju kopuši arī J. Grots ar dzeju krājumu «Padomju saule» un L. Pēlmanis — «Ina grib visu zināt». Kā jauns, ar īpatnēju spēcīgu talantu apdāvināts prozaiķis ienāca mūsu literatūrā Zanis Grīva. Viņa grāmatas «Vinnus Pireneji» un «Ulīta upes ieleja» caurrauj staliniskās tautu draudzības tēmu. Šai tēmai veltīta arī Mirdza Kempes dailskanīgās un izteiksmīgās dzejas grāmata «Draugu vārdi». Liriskā jaunās kolchozu iekārtas tapšanu vislabāk attēlojis savā dziļi nopietnā, rūnīgi asvērētā realistiskajā dzeļā Jūlijs Vanags ciklā «Kopsaimnieks», grāmata «Dzīlais arums», kas uzskatāma par jauno sasniegumu dzejnieka dailrades attīstībā. Dzīvošā padomju patriotisma apgarota ir Fr. Rokpelnā grāmata «Auz māsa zvaigznī karogā», tāpat M. Rudziņa «Dziesmu ceļš» (1947) un A. Baloža «No sirds».

Komunisma celtniecības tēmu un padomju cilvēka labāko īpašību atspoguļo redzam arī citos darbos. J. Granta «Vēja pusē» un Vizbula Bērce «Pirmie vienpadsmit», neraugoties uz būtiskiem trūkumiem, kurus jau atzīmējusi kritika, tomēr rāda šo rakstnieku spējas dot pilnvērtīgus darbus. V. Lāča romans «Uz jauno krastu», kuru iespieša «Cīņa», skar ļoti aktuālu tēmu par cilvēku pāraugšanu socialistiskajā sabiedrībā, par dažādiem sadzīves jautājumiem. Šis darbs būs vēlāk sevišķi anspriežams, jo viena otra cilvēku pāraugšanas problēma rakstnieka vērtējumā rada domstarpības.

Ar interesi lasītāji uzmēmuši arī Annas Sakses jaunā romāna «Dzirksteles nakts» pirmo daļu; tāpat viņi gaida, kad nāks klajā tautas rakstnieka Andreja Upīša darbs par Veidenbaumu un Jauno strāvu. Indriķis Lēmanis turpina savu stāstījumu par mūsu partijnieku dzīvi un cīņu buržuāziskajā Latvijā. Viņa grāmata «Pa dzīves ceļiem» ir jauns attīstības posms rakstnieka klusajā un neaizklātajā darbā. Latviešu strādnieku revolucionārās kustības svarīgajai tēmai veltīts arī A. Brodeles sekmīgi veiktais darbs «Marta».

PĒC PARTIJAS SAPULCES

«Pravdas» pēdējā laikā raksti par literatūras, muzikas un mākslas jautājumiem liek arī latviešu padomju rakstniekiem nopietni aplūkot un pārvērtēt savu līdzšinējo darbu. Partija, kas allaž atklāt, asi un taisnīgi uzrāda, analizē klūdās, trūkumus un kaitīgus novirzienus vienā vai otrā kultūras nozarē un mēca bolševistisku kritiku un paškritiku, bolševistisku modrību, arī šoreiz palīdz atrast pareizo ceļu tiem, kas no šā cēla noklūduši.

Vairākos «Literaturnaja Gazeta» rakstos un Ukrainas Padomju rakstnieku savienības valdes plēnumā izskanējuši nāmetumi un izbrīnas pilni konstatējumi, ka ļoti reti (un dažā mūsu plašās valsts centrā vai malā tad nekad) atklāta biedriskā kritika skar vecās paaudzes rakstniekus, kam piešķirti ordeņi un goda nosaukumi, cilvēkus gan ar zināmiem nopelniem, bet kas klūdās tāpat kā citi un kas par to pelnījuši vēl stingrāku kritiku kā jaunie iesācēji, jo jaunie taču mācās no vecajiem. Ar tādu savdabīgu «tabu» — neaiztieciot tautas dzeļnieku un laureātu Sudrabinu — esmu līdz šim bijis nodrošināts latviešu arī es. Kas ar šo tabu, šo barjeru saņģējis? Esmu apaudzis klūdām un vainām kā kukis, kas ilgi peldējis pa ūdeņiem un kam dokā reiz elļiem iānokas nost, lai tas atkal verētu doties jaunos braucienos. Vienīgi taisnīgā kritika (lai arī tā pirmā mirklī koļ visai sāpīgi, ka sāls uzplēstā brūcē) virza uz priekšu, palīdz rakstniekam augt.

Mani kritizēja par to, ka savā 1948. gadā iznākušajā dzeļolu izlasē esmu ievietojis darbus, kam tur nekādā ziņā nebūtu iāatrodas. Gada skaitli gan norāda, ka tie radušies piekšpadomju laikos. No mana mūža tie nav izvītrojami, bet pilnīgi neparēzi tos atkal celt ziņsmā un plaši piedāvāt padomju lasītājam. To pesimisms un skeose, ne-

E. SOKOLS

Pēc VK(b)P Centrālās Komitejas lēmumiem gūti redzami panākumi arī dramaturģijā, kas bija mūsu literatūras atpalikušākā nozare. A. Upīša, A. Grigūļa, A. Brodeles, J. Vanaga un E. Zālītes lugas pelna skatītāju ievēribu. A. Grigūļa lugu «Māls un porcelāns» un E. Zālītes «Vārds sievietēm» izrāda Maskavā un citos Padomju Savienības un tautas demokrātijas zemju teātros.

Vairāki rakstnieki, piemēram E. Zālīte, A. Brodele, M. Kempe, A. Balodis, J. Plaudis, C. Dinere, V. Brutāne, P. Vilps un citi tika pelnīti keltīvēti par aizraušanos ar formalismu, per dekadences recidīviem. E. Zālītes stāstā «Kērtis» un tāpat A. Brodeles stāstā «Kaimiņi» bija pat nopietnas politiskās klūdās. Pēc VK(b)P Centrālās Komitejas lēmumiem izvēršās kritika palīdzēja šiem rakstniekiem pārvarēt klūdās un svārstības, panākt lūzumu savā jaunradē.

Varētu vēl turpināt šo uzskaiti, bet jau no tās skaidri redzams, kādu milzīgu ierosmi devuši latviešu padomju literatūrā VK(b)P Centrālās Komitejas lēmumi. Mūsu uzdevums tomēr šobrīd ir cits. Jārunā par trūkumiem, kas neatliekami jānovērš, lai panāktu jaunu pacēlumu literatūrā un kritiķā.

«Pravdas» raksts «Pret ideoloģiskiem izkropojumiem literatūrā», tāpat citi minētie raksti pilnīgi attiecināmi arī uz latviešu padomju literatūru. Vēlreiz pārlasot jaunākās, nerunājot jau par agrākajām, prozas un liriskas grāmatām, atrodam nacionālistisku un dekadentisku rakstura klūdās, līdzīgas V. Sosjuras dzeļoli «Mili Ukrainu» pielāstaiām. Izrādās, ka arī vairāki mūsu dzeļnieki un rakstnieki vēl mīl Padomju Latvijā tīkoti apolitiski un bezparteiliski vispārēji, dod tautai tādas sacerējumus, zem kuriem var parakstīties ikviens launākais latviešu tautas ienaidnieks — buržuāziskais nacionālists ieb kosmopolīts. Ne mazums tādu ražojumu ir J. Plauža, J. Grota, C. Dineres, V. Brutānes un dažu citu grāmatās. Tādēļ dabiski rodas jautājums, kādi cēloni izsaukuši tādas izkropojumus to rakstnieku darbos, kas jau bija pievērsušies padomju tematikai un, šķiet, pēc labākās sirdsapziņas sāka kalnot komunisma celtniecības un komunistiskās audzīšanas uzdevumiem?

Mūsu literatūras kritiķi nav vēl izsmeloši dziļi novērtējuši viņu agrākos darbus un viņi paši nav izdarījuši visus secinājumus no VK(b)P Centrālās Komitejas lēmumiem, nav pārvarējuši un atstājuši pagātnē buržuāziskās literatūras mantojuma paliekas, bet gribot negribot velk vēl šodien tās līdz savā jaunradē kā vecu grabužu nastu. Tāds ir galvenais izskaidrojums.

Rakstnieki, kas buržuāziskajā Latvijā stāvējuši tuvu nacionālistiskajai literatūrai vai vismēlētīgākajam tās paveidam — menševiku partijas literatūrai, protams, visvairāk nodoti ideiskām svārstībām un nenoteiktībai. Šo rakstnieku darbos

pēc VK(b)P Centrālās Komitejas lēmumiem tika atklāts lielākais daudzums nacionālistisku un formalistisku klūdū. Pēc tam mūsu kritiķi atzīmēja tikai atsevišķus formālus trūkumus, novērtējot tos kā paviršību, virspusēju pieeju padomju dzīvē, kā tās nedietlekošu zināšanu un pāzišanu, plaši teoretizējot par šo jautājumu, un formāli ieteica rakstniekiem vairāk izprast dzīvi un apgūt marksismu-lenīnismu. Bet ko nozīmē apgūt marksismu-lenīnismu un piervērsties dzīves īstenībai? Tas nozīmē dziļi izprast sabiedrības attīstības likumus radošā marksisma-lenīnisma garā, vadīties no Lenīna-Stalīna partijas politikas, no bolševistiskā partiskuma principiem. Tas nozīmē aktīvi piedalīties sabiedriskajā un politiskajā dzīvē, atrasties pastāvīgos (ne tikai dažādu komandējumu vai izbraukumu laikā) ciešos sakaros ar tautas masām, ar rūpnieku un kolchozu darba laudīm. Un, beidzot, tas nozīmē arī paša rakstnieka kā cilvēku dvēseļu inženiera skaidru morālo stāju, viņa paša personīgo dzīvi kas varētu būt par audzinošu piemēru lasītājiem. Tikai tad var būt droša garantija, ka rakstnieks, kas pārnācis padomju literatūrā no svešā krasta, tiešām ir pāraudzis un nepielaidīs vairš savā jaunradē nacionālisma ieb menševisma atgremojumus. Tas jāņem vērā arī jaunajiem rakstniekiem, kas izauģuši mūsu krastā, sākuši rakstīt padomju laikā, bet kuriem nesaprotamu jemeslu dēļ, gadīties pieskarties formalisma un dekadences indeļ. Nav vajadzības sīkumaini rakstnāties rakstnieka personīgā dzīvē, atkārtot vietā un nevietā viņa pagātnes faktus, bet padomju sabiedrībā, literatūras kritiķai rakstnieku saimei. Rakstnieku savienības partijas organizācijai kā rakstnieku audzītājiem un pašam rakstniekam allaž jānotur tas prātā, ja gribam nodrošināt mūsu literatūru no ideiskiem izkropojumiem.

Pēc VK(b)P Centrālās Komitejas lēmumiem Jānis Plaudis izdevis grāmatu «Laika lielums» (1948.), kurā starp padomju lasītājiem pienemamām vērsāmām ievietojis arī agrākajos gados galēji bezcerībā un izmisumā sarakstītos dzeļolus.

Galss valgs un salts. Blāv sarkans baigums Marsā. Visapkārt svešums, tikai svešums likst. Tu izstiepi roku, meklē draugu dvāšā. Bet velti. Viens. Un plašums bezgalīgs. («Rīts», 1939. g.)

Jātautā Plaudim kādā gan vientulībā un svešums varēja nomākt viņu padomju laikā, ja bija šādi dzeļoli iāvelk ārā no vecajam mašm?

Smagie pārdzīvoļumi vācu okupācijas laikā un pēckara piecgaļes lielā rosmē pilnīgi izrāva Jāni Grotu no viņa pagātnes sārņiem. It kā atdzimis, viņš sāka ar patiesu sirsniņu rakstīt padomju patriotiskā angarolus dzeļolus. Tas bija tikai iesākums, no Grota varēja prasīt daudz vairāk. Bet te atkal viņa jaun-

darbos būs iespējamī, apsolos tos paveikt.

Parelzu domu 31. jūlija sapulcē izskanēja daudz Indriķis Lēmanis nosodīja apolitismu, pasīvu dzīves vērošanu. Tā ir bīstama rūsā, kas saēd vislabākos nodomus. Kā gan tas nācies, ka tik maz rakstu par tēmām, kas patlaban savīļo visus padomju laudis? Par komunisma celtniecību, par miera cīņu pret karu, par iānās Padomju Latvijas rūpnieku un kolchozu laudīm esmu runājis pavisam skopli, garāmēļot, sārņdzī vienīgi savos publicistiskajos rakstos. Un arī publicistikā sāku atkārtoties, jo pie rakstāmgalda no grāmatām un avīzēm var iēnāgt tikai sīku dzīves daļiņu, tikai priekšnoteikumus, tur nav paša galvenā, nav dzīvā cilvēka. Un tā, lūk, rodas dzīves pasīvā vērošana, kas gluži nemanot pārvēršas arī par apolitismu. Šā apolitisma pretstats ir partiskums, bolševistiska iekļaušanās dzīvē, rakstnieka cenšanās ne vien to paslavēt un fiksēt, bet celt un veidot to kopā ar ciliem. Tas viss man vajadzīgs kā gaisss plaušām.

Ukrainu rakstnieku un Aleksandra Prokofjeva klūdās mūs biedina — nenovirzieties no pareizā cēla! Bet ar tām ne mazākā mērā nevar aizbildināties un taisnoties nevienš cits, sacīdams — redziet, tādi slaveni viri un, lūk, kā pāklūn... Citu trūkumus nevienš nevar un nedrīkst uzcelt sev priekšā kā kādus aizsargvalnus, nevar aiz tiem paslēpties. Jācenšas ikvienam pašam atziļi savējos trūkumus. Pārvērtību domā iāizaug par ciešu apņemšanos strādāt konsoļi ar tautu, un šī apņemšanās iārealizē jaunās grāmatās. Jāiet dzīvē, jāmacās neatlaidīgi, iāstudē marksismu-lenīnismu. Un iāu klausā visāsākā kritika, iābūt nomodā par biedriem un pašam par sevi.

J. Sudrabinš

rade slid lejup formalismā un idejiskā tukšumā, jo pats viņš ir atrāvis no dzīves, no rakstnieku kolektīva. Kur Grots arī neatrastos — Latvijas kolchozā vai Džambula dzimtenē — Kazachijas stepē, viņš neredz un neizlūst neko citu kā tos pašus (kā Plaudim) bagātī klātos galdus, medus, ābolu un citu gardumu smaržu, putnu dziesmas un rožsārio meitenu smaidus, Negribas lasīt šos dzeļolus, kurus vēl, diemžēļ, ievieto mūsu presē un izdod grāmatās!

Cecilijas Dineres un Valijas Brutāne dzeļolos atkārtoties tie paši motīvi, kas jau pirms pieciem gadiem tika no kritizēti un kurus abas dzeļnieces solīdās galīgi izskaust no savas jaunrades. Kā varēja gadīties, ka viņas atkal nokļuvušas formalisma necelos pēc tam, kad jau bija sniegušas vērtīgus darbus? Vienīgi atbildības trūkums pret lasītājiem un savu rakstnieka amatu, zināmi pašapmierinātības elementi, varēja būt par iemeslu viņu neizprotamai vientulībai un grūtsirdībai komunisma celtniecības darba laikā.

C. Dinere pirms pieciem gadiem rakstīja par to, ka viņa ļoti mīl sēras, skumjas un sāpes, kas kā mīlas vecenītes pelēkās drānās tērpušās pārkāpi šleķenī. No šī «ciešanu kulta», kas piemīt tikai buržuāzijas pagrimuma mākslai (jo nevienš vesels cilvēks nevar «mīlēt sāpes»), dzeļniecē nav tikusi vāļā vēl šobaltdien. Krājumā «Spēzie enāriņi» atkal ievietoti dzeļoli «par dziļām ciešanām un laimes stundām šķoām». Par kādām gan subjektīvi personīgām ciešanām runā dzeļniecē?

Minētie un neminētie idejiskie izkropojumi, klūdās un trūkumi būtu laikus jāievēro un novērsti, vispār to būtu daudz mazāk, ja mūsu literatūras kritiķi atrastos savu uzdevumu augstāmos, ja atkal bieži vien neparādītos «draugu būsānas» kārtībā uzrakstītais slavinjošās recenzijas, ja dažkārt vien- kārši nenoklusētu trūkumus, kurus rakstnieku darbos ievēro ikviens lasītājs.

Pagāfušajā vasarā notika Latvijas Padomju rakstnieku savienības valdes plēnumš, kas bija veltīts kritikas stāvoklim un uzdevumiem. Kritiķi pelnīti tika ļoti kritizēti. Pagājušais gads, Rakstnieku savienības Kritikas komisijā un sekiļās sākusies zināma rosiņa, Anspriež uzrakstītos darbus, dod autoriem labus padomus.

Beļ šis anspriedes lieti derētu labāk sāgātavot, biežāk iztīrāt pasāktu darbu atsevišķas nodaļas. Tad varētu sniegt rakstniekam konkrētāku palīdzību. Vairāk iniciatīvas iāgaida arī no «Karoga» un «Literatūras un Mākslas» redakcijām. Šo uzdevumu sleiās turpmāk iānod pilnvērtīga kritiķa par katru jaunu darbu.

Literatūras kritikas labākais paraugs ir Lenīna un Stalīna darbi, recenzijas un kritikas, viņu norādījumi par literatūras, mākslas un padomju kultūras jautājumiem. VK(b)P Centrālās Komitejas vēsturiskie lēmumi, A. A. Ždanovs savā referatā par žurnāliem «Zvezda» un «Leningrad» devis klasisku piemēru, kādai iābūt uz radošā marksisma-lenīnisma un bolševistiskā partiskuma balstītai, drošai un principālai literatūras kritikai. Tie rāda, ka literatūras kritiķai iāvadās no stīnāriem marksistiskās estētikas principiem un socialistiskā realisma teoretiskajām atzīnām, sīki iāizpētīt un iāpārzina viss tekošais padomju literatūras un kritikas materials.

Arī Latvijas PSR Zinātņu akademiā Valodas un literatūras institūts vēl nav kļuvis par literatūras zinātniski pētnieciskā darba centru republikā. Institūts atpalcis no aktualajiem padomju literatūras zinātnes jautājumiem. Institūta līdz šim vēl nepēti sistematiski nevienu literatūras žānu, ka arī citas svarīgākās mīsdienu literatūras teorijas problēmas (piemēram, bolševika tēļu literatūra, tipizācijas problēma, saturs un formas vienību utt.). Par socialistisko realismu, īņemot A. Upīša plašāku rakstu Instituta Rakstu I krājumā, nav rakstījis vai referējis nevienš tā darbinieks. Instituta Literatūras daļa līdz šim vēl stāv nomalus no literatūras kritikas teoretiskajiem jautājumiem, tā sadarbojās ar Latvijas Padomju rakstnieku savienības kritikas komisiju tikai atsevišķos gadījumos, kad tiek anspriežti Instituta darbi. Nav vēl pasākta arī latviešu publicistikas un kritikas vēsturiskā pētnāšana.

Institūta nav vēl izpētīti un teoretiski pamatoti nevienš literatūras vēsturiskie periods. Ne par vienu no tiem institūtam nav sava noteikta viedokļa. Līdz šim nav vēl izstrādāta vispārējā zinātniskā literatūras vēstures periodizācija.

Institūta kolektīvs vēl nav mobilizēts pārkārtot savu darbu attiecīgi tiem uzdevumiem un perspektīvām, kādas literatūras zinātnē atver biedra Stalīna darbs par marksismu valodniecībā.

Šie trūkumi Rakstnieku savienības un Literatūras un valodas institūta darbā neatliekami jānovērš, lai varētu ātrāk sasniegt jauno pacēlumu mūsu literatūrā un kritiķā.

STALINGRADAS ZEMĒ

(Rakstnieka piezīmes)

(Turpinājums)

MICHAELS LUKOŅINS

Carica upe navisam izskusi. Kādreiz ūdeņiem bazāta, tā sadalīja Caricinu Jaunpilsētu un Vecpilsētu, bet iztrakojušies tā jau apmēram pirms gadsimta zaudēja savus ūdeņus, un vienīgi pavasara pili liek tai atmosfērā dzīvot. Ziemā un vasarā tās dzīvē gultnē ir tikai ūdens glotne, kuru smaka izplatās pa visu pilsētu. Kara laikā šāssirdzinātā tils atjaunots, un pakalnā aiz Caricas pacēlās diemineklis varonīgā Padoņu Armijas karavīriem. Arī šai Stalingradas nomaļā rajonā, ko bija noslaucījis no zemes virsaskarš, tagad, baltotot jauniem jumtiem, izvietoties strādnieku kvartālu nami. Blokmāju vidū izslejas ūdens ceļu transporta darbinieku, kā arī kokapstrādātāju dzīvojamu māju un klubu daudzstāvu mūra ēkas. Celš izlaužas plašumā, aizvīļojot parām pārdētiem ceļiem, un virzās uz Stalingradas lidojumu. Sākas stepa.

Kušiķiem auzošanās vērmes un bandas solončaku sālszemes bālganie plankumi padara stepi izskatā nedzīvu, pelnu pelēku. Te grūti noteikt attālumus, tik tukssnīga tā ir. Tas, kas atrodas tālu, liekas esam tuvu, un pēc tam ilzi brīnīs, ka šis «netālais» tuvojas tik lēnām; tas, kas liekas esam tālu, pēkšņi pazib garām un atkal sāk likties tāls. Līdz izrādās izvaļkojums vilnojošā pelnu krāsas dūmakā. Brāžmainais dienvidaustrumu vējš klajumā uzdvēš tukšā iedzīvotāji, izpūš no vērmes anaksas aizvien jaunus smilšu mākonus, smacē ar izdedzināto zāļu biezu un rūgto smaržu. Ists poste ir pretim braucošās automašīnas. Jo, kad tās aiztraucas garām, nākas apstāties un nogaidīt, kamēr nosēdīsies neaizredzamais oranžkrāsas puteklis mākonis, ko sacēlušī riteni. Sajutis, ka var elpot, atver acis, ieraugi tuvo svelmaino sauli un tad — atkal celš.

Pa labi sākas neliela zālīte. Uzartā nebeidzamā metrus 50 platā strēmēlā atsevišķi viens no otra pacēlās sīki, ne augstāki kā līdz ceļiem, tievi auzi ar kuplām virsotnēm. Uz vienmūļā līdzenuma fona tie izskatās kā nelieli koki. Sausais vējš liec tos pie zemes, nežēlīgi purina, šausa ar smilšim, bet, atliekušies taisni, tie acumirkli nokrata puteklus un iepriecina ar savu svaigo zālumu, kas sevišķi labi saredzams izdedzinātā stepē.

— Kas tā par zālīti, tik ļauka? — jūs kautiņat un dzirdat lepu atbildi: — Tas ir mežs! Ozoli un klavas! — Sirdi pilda maigums pret šo nākamā meža mazo un vēl nespējīgo jaunaudzi. Gribas apstāties un aizsegt ar savu augumu vājos asnus. Tiem klājas grūti vienpildzīgā cīņā ar svelmaino vēju, bet tiem palīdz tūkstošiem cilvēku gādīgu roku, un tie uzvarēs. Tie uzvarēs! Saskanā ar lielo stalinisko plānu uz visām pusēm uz Stalingradu stiepjas mežu joslas. Drīz vien apūdeņošanas kanālu krastos, celmalās, stepēs no šiem mazajiem kuplajiem dzinumiem izaugs spēcīgi koki un klūs par nepārejamu zāļu aizsegu, kas stāties celā sausajiem vējiem. Mežu joslas, ozolu birzis ar salmniecisku nozīmi, kas iestādītas Stalingradas apgabalā, ir svarīgs līdzeklis dabas pārveidošanas kopējā ierindā.

Blakus celam aizvien vēl stiepjas topošie meži, virpuļo puteklī. Pāri stepē skan nerimstoša grieķa saviļņošana.

Bieži pāri celam aizskrien pelēki, veikli grauzēji, tirumu sodība — susliki. Lūk, viens, nārsvidēis pāri celmalas grāvim, sastingst kā stablīš un iesvilnē bazūd alā. Vīgu ne ar ko nedabūsi rokā, atskaitot ūdeni. Bet kur lai ūdeni nem? Pļevolgas ciemos. Aizvolgā ūdeni vēsus ved vairākus kilometrus tālu. Lai izdzītu susliku no alas vaļag pussonā ūdens, Susliki ir milioniem. Taiā laikā, kad veseliem mēnešiem nav lietus, susliki vairākas nedēļas atūrumā un, saraknānuši zemi savām alām, augrauz milzu platībā sējumus, iznīcinot miljoniem buda labības. Susliki cariskās Krievijas Pļevolgas apgabalos izplatīja mēri, bet kara valdība veica tikai tādus pasākumus, kas nesēja neko izmainīt. Katrēim desmit iedzīvotājiem — zemniekiem bija uzlikts par pienākumu iznīcināt trīs desmitus susliku. Par katru adinu, ko nodeva, pārsniedzot šo skaitu, izmaksāja vienu kapeiku, par katru nenodoto iekasēja vienu kapeiku soda naudas. Smieklīgs līdzeklis! Tuvā nākotnē susliki jās bojā ūdens un mežu dēļ. Meži jau aug augumā, ūdens drīz vien atplūdis līdz laukiem.

Izbraucot no Karpovkas ciema, celš šķērso jauko Karpovkas upi. No šēlences sākas brauciens pa Karpovkas nākamās ūdenskrātuves dibenu. Kad šī ūdenskrātuve būs? 1952. gada vasarā! Pēc gada! Pa kreisi drūmējās gigantiski smilšu paguri, aiz tiem kaut kas neredzams joprojām vēl ber smiltis. Paguri virknējas nepārtrauktā grēdā, to virsotnes ietina putekļi. Cauri šiem putekļiem var saredzēt ekskavatoru rokas, izlido to kausi, izmet jaunus putekļu kamolus un pazūd aiz grēdas. Tā ir Volgas-Donas kanāla trase! Satraukti vērojam, kā tuvojas šī lielā celtnē. Staro pagurim un celu no paša Karpovkas ciema daudzus kilometrus stiepjas spilgti dzeltenī sinepju sējumi.

Volgas savienošana ar Donu bija krievu tautas gadsimtu sapnis. Volgas senā pieteka Kamišinska upe pienāca tuvu klāt Ilovjas upei, kas ielūst Donā. Šajā vietā, simts kilometru augšpus tagadējā kanāla, kopš seniem laikiem bija vēsturiskais celš, ērta kuģu un laivu pārvilkšanas vieta armijām un tautām no Donas uz Volgu un no Volgas uz Donu. Septiņpadsmitā gadsimta otrā pusē uz šā ceļa valdīja sevišķi liela rosība. 1667. gadā, iznātojot šo ceļu, pa Kamišinku no Donas uz Volgu pārcēlās Stepan Razins, uzbruka kuģu karavanai, kas devās uz Astrachanu, un sagūstīja Maskavas tirgoņa Šošina liellaivas ar valsts labību. Līdz mūsu dienām saglabājusies dziesma par šo notikumu:

Notika tas starp Kazapu un
Astrachanu,
Lejpus Saratovas pilsētai, augšpus
Caricinas pilsētai...

Kaut gan drīz vien pēc tam te uzcēla Kamišinas nocietinājumus, tagadējo Kamišinas pilsētu, Razins 1670. gadā atkal pa to pašu ceļu sasniedza Volgu. Pēc Azovas pakļaušanas par šo seno ceļu sāka interesēties Pēteris Pirmais. Izpildot viņa pavēli un uzdevumu, inženieris Brekels sāka

kanāla rakšanu, taču drīzumā, izlaupījis Pētera atvēlēto naudu, aizbēga. Pēc tam Pēteris salīga šim darbam citu inženieri. Desmit tūkstoši cilvēku trīs gadus raka zemi. Kanāls bija pa pusei izrakts, bija ierīkotas arī slūžas. Bet Astrachanas vojevoda knazs Goljicins kavēja pārfikas piegādi, vajāja celtniekus, nosauca šo pasākumu par «dievam netikamu» un panāca savu: 1702. gadā kanāli atstāja novārtā. Pēteris ilgi bija sašutis par to, vairākas reizes izklidināja uz visām debess pusēm Kamišinas spītīgos iedzīvotājus, līdz beidzot pēc divdesmit gadiem, atzādamies ceļā uz Persiju, apžēlojās viņam pasniegtas veltes — neredzēti lielā arbuza dēļ un par piemipu tam, ka viņš bijis Kamišina, lika novietot uz maģistrāta torņa smailes izkalnu vara arbužu.

Pēc tam ilgus gadsimtus labākie krievu zinātnieki ne vienu vien reizi pievērsās šai domai, bet pirms revolūcijas daudzi krievu cilvēku projektā atbada savu kapu cara birokrātu galdos.

Pēc Oktobra revolūcijas tautas sapnis par Volgu-Donu uzliesmoja ar jaunu spēku. Jau 1917. gadā kuģojama kanāla būvi starp Volgu — Donu atzina par ārkārtīgi svarīgu valsts uzdevumu. 1918. gadā, pirms biedra Stalina ierašanās Caricinā, viens no jautājumiem, ko apsprieda brālī Maksimovu kokmateriālu apstrādāšanas rūpnīcas strādnieku sapulce Jakova Jermāna vadībā, līdzās jautājumiem par brīvprātīgo pieteikšanos Sarkanajā Armijā, par ložmetējnieku kursu noorganizēšanu un par briemām, kas apdraudēja jauno padomju zemi, bija jautājums par Volgu — Donu. Revolūcijas ģenijs V. I. Lenins uzskatīja, ka šim sapnim ir ļoti liela nozīme. Biedrs Stajins Caricinas epepejas saspīdinātājās dienās rakstīja: «Kanāli izraksm pēc kadetu nosliecināšanas Volgā un Donā».

Vienīgi Stajina piecādu rezultātā, kas mūsu zemi padarīja par augsti industriālu, tika nodrošināta bāze dabas lielajai pārveidošanai. Padomju tauta nolēma realizēt savu gadsimtu sapni. Lielā Tevijās kara laikā pārtrauktos pētniecības darbus atjaunoja 1948. gadā. Pabeiguši tos, padomju cilvēki, saskaņā ar biedra Stajina norādījumu, stājās pie celtniecības.

Tuvojoties kanāla trasei, virsirms pārstēdē tas, ka neredz cilvēku — zemes racēju tūkstošu masas, šāda apjoma celtniecībā iedomājamā lāpstu spiduma, šķindona un sarunu trokšņa. Nekā tāda nav. Tikai lido zeme, pācelās gaisā ekskavatoru kausi, salūz zem tēraudā varenā spiediena gadsimtos sacietējušie slāņi. Cilvēku neredz. Tikai piebraucot tuvāk bezgalīgajai smago automašīnu un pašizkrāvēju straumē, kanāla gultnei, kur izcel zemi gigantiskais soļojošais ekskavators un iegraužas augsnē varenie zemes racēji — skreperi, tikai tad pie stūres, pie vadības pults, pie svirslēdžiem un motoriem var saskatīt cilvēkus. Ir vēl laudis arī apkaimē — kolchoznieki, kas plauj sienu, samet to kaudzēs pavasarī applūstošajās plāvās gar kanāla malām. Netālu no soļojošā ekskavatora ciešo pulcīnā apmetušās ar visām savām kannām plena sievas, kas nāk no rajona tirgus. Viņas sašūsmīnāti vēro katru gigantiskās ekskavatora rokas vēzienu un pārrunā katru šīs mašīnas soli.

(Turpinājuma sekos)

Kulturas dzīve Padomju Latvijā

MASKAVAS TEATRU VIESIZRĀDES RĪGĀ

Pagājušo trešdien uz viesizrādēm Rīgā iebrauca Valsts Maskavas Padomes vārdā nosauktā dramata kolektīvs. Izcilos padomju skatuves mākslas darbiniekus Rīgas stacijā sagaidīja republikas galvaspilsētas partijas, padomju un sabiedrisko organizāciju pārstāvji, strādnieki, mākslinieki un karavīru delegācijas. Atbraucējus apsveica pilsētas izpilddomnieks priekšsēdētājs b. A. Apinis un Latvijas PSR tautas māksliniece, Stajina premijas laureate L. Bērziņa. Atbildes runu teica Valsts Maskavas Padomes vārdā nosauktā dramata teatra galvenais režisors PSRS tautas mākslinieks, Stajina premijas laureats J. Zavadskis.

9. augustā ar V. Sekspira traģēdijas «Otello» izrādī Operas un baleta teātri un ar A. Ostrovska lugu «Skaistulis vīrietis» izrādī Akademiskajā Dramas teātri Valsts Maskavas Padomes vārdā nosauktas dramata teātris uzsāka savas viesizrādes. «Otello» izrādes laikā viesus apsveica Padomju Latvijas galvaspilsētas mākslas darbinieku pārstāvji.

Trešdien Rīgā iebrauca arī Maskavas Centrālā leļļu teātra kolektīvs. Viesizrādes tas uzsāka ar lugu «2.0 mums par labu» izrādī.

KULTURAS SVĒTKI

5. augustā Lejasciemā notika plašs sarīkojums, veltīts ražas novākšanai. Apkārtojo kolchozu fizkultūrieši sacentās sporta spēlēs, bet Lejasciema dramatiskais kolektīvs bija sagatavojis brīvības izrādi A. Ostrovska lugu «Vēl mīla». Par starptautisko stāvokli un par kolchoznieku uzdevumiem ražas novākšanā referēja kolchoza «Komunars» priekšsēdētāja I. Alksne.

Lejasciemiņu kulturas svētkos piedalījās ap 700 apmeklētāju.

RAŽAS NOVĀKŠANAI VELTĪTS SARĪKOJUMS KOLCHOZĀ

Aknīstes rajona kolchozā «Padomju Latvijas» šīs dienas noticis ražas novākšanai veltīts sarīkojums. Par lauku darba ļaužu kārtējiem uzdevumiem referēja partijas rajona komitejas pārstāvis b. Kričenko. Mākslinieciskos priekšnesumus sniedza kolchoza sieviešu un jauniešu koris, kā arī tautisko deju pulciņš.

ENERĢISKS TAUTAS NAMA VADĪTĀJS

Par Augstozemes tautas nama vadītāju komjaunietis b. Zariņš strādā tikai nedaudz vairāk par pusgadu. Taču kulturas dzīve te jau kļuvusi jūtami rosmīgāka. Pie tautas nama noorganizēti 10 dažādi pulciņi, kuru

nodarbinās piedalās lielākā daļa ciema jauniešu. Daži no šiem pulciņiem vasaras periodā darbu pārtraukuši, toties sevišķi aktīvi kļuvuši fizkulturas, tautas deju, dramatiskās pašdarbības pulciņi. Dramatiskais pulciņš pašlaik uzstācis iestudēt A. Brodeles lugu «Dedzīgās sirdis».

Regulāri divas reizes mēnesī iznāk tautas nama sienas avīze. Tā satur aktuālu un labi noformētu. Plašu popularitāti ieguvusi ciema padomes telpās novietotais jautājumu un atbilde dēlis.

BERNU RĪTI TAUTAS NAMA BIBLIOTEKĀ

Vietas tautas nama bibliotēkā regulāri rīko bērnu rītus un pārrunas ar viņu rakstiem lasītājiem. Līdzīgos bērnu grāmatu iztirzājumos šīs sarīkojumos mazie lasītāji gūst priekšstatu arī par darba ļaužu bērnu grūto dzīvi kapitalistiskajās valstīs, salīdzina to ar savu saulaino bērību.

Konferenču rīko arī pieaugušajiem lasītājiem. Pašlaik bibliotēka gatavo lasītāju konferenci par V. Lāča jauno romānu «Uz jauno krastu».

PECPUSDIENAS KONCERTI UN LEKCIJAS

Savas Cēsu pilsētas darba ļaužu iemīļotajās atpūtas vietās pārdzīvo sēdienes un svētdienas tiek rīkoti plaši pēcpusdienas koncerti un citi masu sarīkojumi.

Juniņā un jūlijā šādi sarīkojumi, kuros jau vairākas reizes koncertējuši Cēsu muzikālās vidusskolas pedagogi un studenti ar orķestri, bijušiem darbiniekiem rīpnieciskās «Cēsis», VACP atpūtas nama «Cīruļi» un citu uzņēmumu un iestāžu mākslinieciskās pašdarbības kolektīvi, lielāko tiesu notika pie BSB «Dinamo» peldētavas ezermalā. Krāšņajā Oktobra parkā pirmais pēcpusdienas atpūtas koncerts, ko bija noorganizējis Cēsu rajona kulturas nams, notika 5. augustā. Koncertā ar muzikāliem priekšnesumiem piedalījās Priekļu lauksaimniecības mehanizācijas tehnikums, arrodorganizācijas vīru vokālais ansamblis un Cēsu rajona brīvprātīgo ugunsdzēsēju biedrības pūtēju orķestris, bet Cēsu 4. arodskolas dramatiskā kopā sniedza brīvības teātra izrādi — Jālnera viencēlienu «Provincē».

Turpmāk šāds koncerts paredzēts rīkot katru svētdienu, bet trešdienas notiks LĻKJS Cēsu rajona komitejas jaunatnes lektoriju sabiedriski politiskās un populāri zinātniskās lekcijas ar mākslinieciskās pašdarbības priekšnesumiem. Pirmā lekcija par tematu «Zinātne un mātīcība», ko nolasi LĻKJS CK lektors b. Vēriņš, šeit notika 8. augustā.

Akademiskā Dramas teātra viesizrādes Liepājā

Valsts Akademiskais Dramas teātris pirms sezonas atklāšanas izbraucis viesizrāžu turnejā pa republiku.

Viesizrādes sākās 1. augustā Liepājā, iepazīstinot liepāniekus ar Andreja Upša romāna «Zaļā zeme» dramatisējumu, L. Seņina lugu «Gadsimta vidū» un Viljama Sekspira komediju «Spītnieces savaldīšana». Pārplānās zāles un lielā uzmanība, ar kādu skatītāji sekoja uzdevumiem, liecināja par liepānieku atsaucību. Izrādes noskaņās ne tikai pilsētas iedzīvotāji, bet arī daudzi tuvākās un tālākās apkārtnes kolchoznieki. Teatra telpās sarīkotajā skatītāju konferencē skatītāji plašās debatēs izteicās par izrādēm. Tur starp četri simti piecdesmit skatītājiem blakus kolchozniekam redzējām mūsu flotes matrožu blakus leģionāriem stacionāriem — izglītības darbiniekus, kas iztirzāja Dramas teātra izrādes. Sevišķi augstu novērtējumu ieguva «Zaļā zeme» un «Gadsimta vidū». Debatēs skatītāji analizēja aktieru, tāpat arī režijas darbu un deva savu slēdzienu par dekoratīvo ietērni. Lielu piekrišanu guva arī pārvietojamā izrādes tulkotuma translacija, ko pirmo reizi izmēģināja Liepājā.

Sīrīga bija vadošo teātra aktieru tikšanās ar «Sarkanā Metalurga» kolektīvu. Plašā ēdnīcas telpā bija griezta ar lozungiem, kas sumināja mūsu padomju mākslu un sveica teātra kolektīvu.

Atklājot tikšanos, rūpnīcas vietējās komitejas priekšsēdētājs b. Balodis sacīja: «Šodien jo spītīgi izjūtam padomju varas gādību par darba laudim, par viņu kultūralu atpūtu. Nekad buržuāziskajā Latvijā mākslinieki neierādās darba vietās, nerīkoja tikšanos ar strādniekiem». Izrādes vērtēja daudzi rūpnīcas darbinieki. Tā ražošanas daļas dispečers b. Pāvils, runājot par «Zaļās zemes» izrādi, teica: «Visi lūgus tāli šķīta pazīstami, lai kaut kur redzēti. Tas tādēļ, ka aktieri reāli prata parādīt cilvēkus, kādus savā darbā atspoguļojis Andrejs Upis».

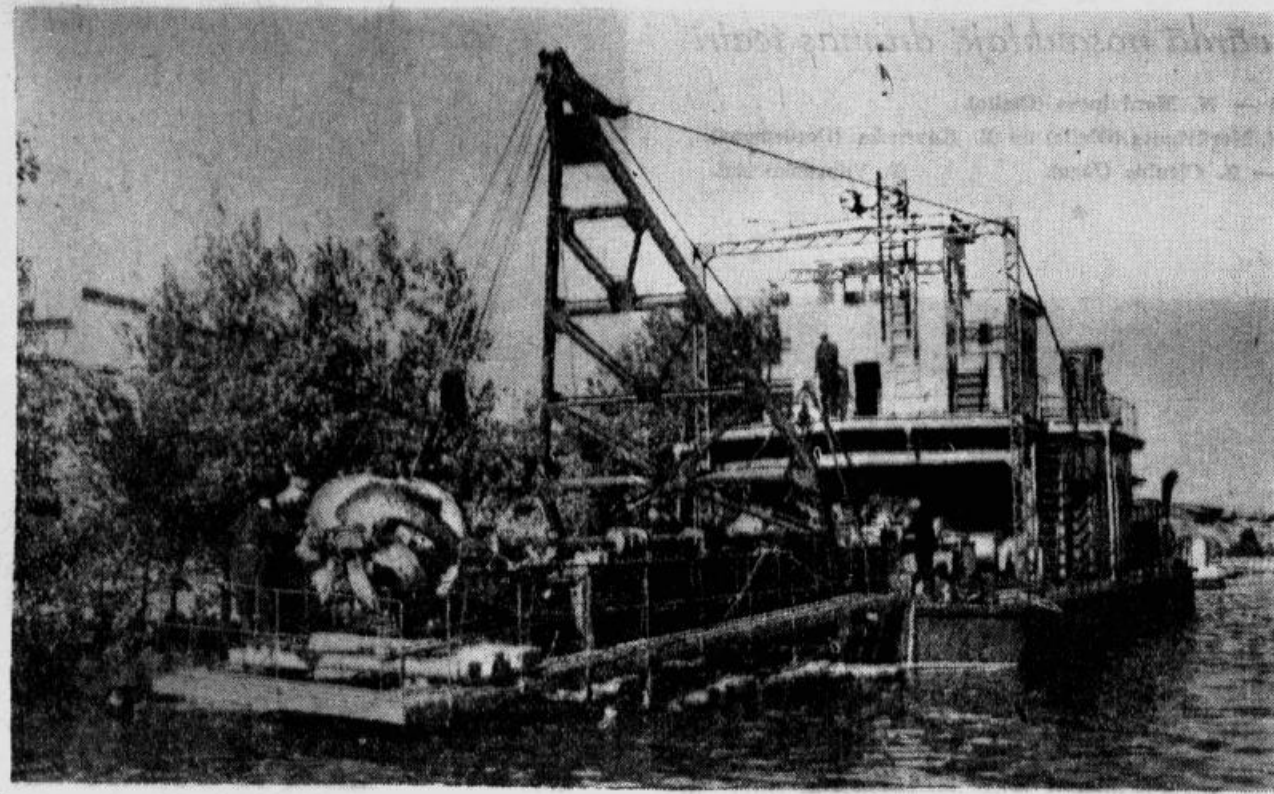
Par teātra darbu un turpmākajiem uzdevumiem runāja teātra galvenais režisors, tautas mākslinieks, Stajina premijas laureāts Alfreds Ammaņš-Briedītis. Tikšanās noslēdza plašs koncerts, kurā piedalījās labākie teātra mākslinieki.

Viesojoties Liepājā, teātris nedrīkstēja aizmirst arī savu jaunāko brālī — māksliniecisko pašdarbību. Svētdien, 5. augustā, Kapsēdes kultūra namā pulcējās Liepājas rajona dramatiskā pašdarbības pulciņu vadītāji, lai noskatītos Kapsēdes un Ziemupes kultūras namu dramatiskā kopu rādītos viencēlienus. Izrādes noskaņās arī Akademiskā Dramas teātra režisori Alfreds Ammaņš-Briedītis, Zanis Katlans, Herberts Zommers un Stajina premijas laureāti Lidijs Freimane un Richards Zandersons. Pēc izrādes viencēlienu šķīti iztirzāja, piedaloties visiem pašdarbības kolektīvu vadītājiem un lomu tēlotājiem. Sevišķi daudz vēribas pārrunās vēlēja aktieru radošām problēmām, par pamatu analizēt izmantojot redzētos tēlojumus.

Pēc viesizrādēm Liepājā teātris ar lugu «Zaļā zeme» devās uz Kuldīgu, Ventpili, Talsiem un Tukumu. Ar 15. augustu Vidzemes rajonu centros — Valmierā, Valkā, Cēsī, Ligatnā, Raudnā, Alūksnē, Jaunpiebalgā, Madonā un arī Jēkabpilī — rādīsies «Mērnieku laikus».

Sniedzot savas izrādes rajonu iedzīvotājiem ražas novākšanas laikā, Akademiskā Dramas teātra kolektīvs apzinās atbildīgo uzdevumu izraisīt mūsu kolchozniekus vēl lielāku darba prieku, kāpināt viņu sasniegumus. Turklāt mēs ļoti labi saprotam, ka, tiekoties ar lauku darba laudim, tuvāk iepazīstot arī rajonu centru labāko rūpnīcas strādnieku un sachevanoviešu dzīvi, gūstam pieredzi savam turpmākajam skatuves darbam, lai jaunajā sezonā, kas sāksies 29. augustā, uz skatuves radītu idejiski bagātus mūsu brīnīgā padomju dzīves cēlājus tēlus.

R. Zandersons

Stalingradas kuģu būvētavā nolaists ūdeni modernā zemes smēlēs, ko nosūtīs uz Kuibisevas HES celtniecību.

Maskavas Padomes vārdā nosauktā teatra viesizrādes

Izcils socialistiskā realisma mākslas meistars

Kur vēl kādā citā zemē māksla gūst tik lielu atbalstu, tik brīnīgu pretimnākšanu kā mūsu padomju valstī? Mūsu Dailes teatra kolektīva lielā vēlēšanās arvien bija strādāt kopā ar kādu no Maskavas vadošo teatru māksliniekiem, iegūt pieredzi radošā sadarbībā ar socialistiskā realisma mākslas pārbaudītiem meistariem. Šis mūsu teatra vēlēšanās kļuva par īstenību. Ar partijas un valdības gādību darbā pie A. Surova lugas «Ausma pār Maskavu» Dailes teatra kolektīvam palīdzēja Valsts Maskavas Padomes vārdā nosauktā dramatisma teatra galvenais režisors, PSRS tautas mākslinieks, Staļina premijas laureāts J. Zavadskis.

Katram būs saprotama laime, kādu izziņa mūsu teatra māksliniekiem, konkrētā darbā sastrādājot ar izcilo padomju teatra mākslas pārstāvi.

Jurijs Aleksandrovičs Zavadskis pieder pie Staļinslavskas skolniekiem. Viņš ir Vachtangova studijas audzēklis. Jau 1924. gadā viņš atvēra patstāvīgu studiju un vēlāk arī teātri, kas propagandē un virza tālāk Staļinslavskas Vachtangova radošā darba principus. Tai pašā laikā Zavadskis nepārtrauc intensīvu darbību arī Maskavas Dailes teātrī, Staļinslavskā vadībā izveidojot atbilstošas skatuves tēlus (Čački, grafu Almavivu u. c.). Visu Zavadska mākslas ceļu raksturo dedzīgu centību un nepārtrauktu meklējumu trauksme. Liela nozīme viņam ir arī Sarkanās Armijas teatra idejisko un māksliniecisko tradīciju izveidošanā trīsdesmito gadu pirmajā pusē, kad viņa režisora darbība izmērījās ar patiesi augstvērtīgām socialistiskā realisma skatuves darbu izrādēm, kas kļuva par padomju teatra klasikas paraugiem. Tādi spēcīgi uzvedumi bija — Pruta luga «Mstislavs Udalojs» un A. Korneičuka luga «Eskadras bojā eja» inscenējumi.

Trīsdesmito gadu otrajā pusē J. Zavadskis darbojās Rostovā pie Donas. Nerimīgu pūļu rezultātā viņš nostāda turienes teātri uz vienas pakāpes ar Maskavas vadošajiem teātriem. Lielu nozīmi un atbalstu visā mūsu Dzimtēnē gūst Gorkija luga «Ienaidnieki» uzvedums 1937. gadā. Lugas traktējumā ievērotas Maskavas Dailes teatra šīs lugas iestudējuma idejiskās pamatlīnijas, bet tai pašā laikā mākslinieciski nekas nav atkārtots, atdarināts. Tikpat dziļi iezīmēti J. Zavadskis meklējumi Rietumeiropas klasikas iestudējumos. Sekspira luga «Spītniecs savaldīšana» viņa inscenējumā Rostovā 1948. gadā pieder pie labākajiem šīs lugas uzvedumiem padomju teātros.

Sākot ar 1940. gadu. Valsts Maskavas Padomes vārdā nosauktajā dramatisma teātrī J. Zavadskis nostiprina šī kolektīva idejiskā un radošā darba virzienu, lai teātris arvien plašāk un dziļāk audzinātu skatītāju masas. Meistara vadībā šis teātris sniedz daudzas spilgti emocionālas, pilnvērtīgas izrādes, kurās spēcīgi izskan padomju cilvēka domas un jūtas. Ar visu mākslas leroču spēku J. Zavadskis parāda, pēc kā tam vēl jācenšas. Viņa labākie, spēcīgākie režijas darbi pēdējos gados ir lugu — «Ieburkums», «Goda likums» un «Ausma pār Maskavu» inscenējumi, kas iezīmējas kā tālākas attīstības etapi teatra darbā.

Lielus panākumus guvuši arī «Otello» izrādē šajā teātrī. Darbā J. Zavadskis parāda sevi kā prasībās stingru un mērķtiecīgu mākslinieku, kura uzdevums idejiski vērtīgo, partejisko lugas saturu izsacīt mākslinieciski augstvērtīgā formā.

Patiesi pārliecinoties, ka noteikti skan J. Zavadskis vārdi Valsts Maskavas Padomes vārdā nosauktā dramatisma teatra pastāvēšanas 25. gadadienā.

— «Cīņā, kas pasaulē norit starp kara kurinātājiem un miera aizstāvjiem, padomju mākslinieki stāv pirmajās un galvenajās līnijās. Ar vislielākajām lepnuma jūtām mēs iezējam šajā frontes līnijā, gatavi piedalīties arvien jaunās cīņās par komunismu.»

Sajos vārdos izteikta visa padomju tautu mākslinieku dziļākā pārliecība. J. Zavadskis konsultācijām mūsu Dailes teātrī bija milzīga nozīme. Tās radīja pagrieziena visā mūsu darbā. Šajā laikā tika sasniegti ievērojami rezultāti. Ar pilnu pārliecību varam teikt, ka viņa radošais darbs pie lugas «Ausma pār Maskavu» iestudēšanas bija ieguldījums ne tikai vienas izrādes veidošanā, bet visās teatra nākošajās izrādēs. Tas mums palīdzēja nokļūt uz socialistiskā realisma ceļu.

Kopējais darbs ar J. Zavadski mūs dziļi savilpoja. Nevienam nejutā, kā darbā aizskrien laiks, nejutā noguruma. Visi bija atraisījušies patiesā jaunrades priekā, jo lielais meistars prata brīnīgi ierosināt un spānot visu fantāziju, dot daudz vērtīgu katrā tēla veidošanā.

Si mūsu un J. Zavadskis sadarbība palikusi un vienmēr paliks Dailes teatra kolektīvam atmiņā kā gaiši radošā darba svētki.

F. Ertneris,
LPSR tautas māksliniece

Jaunas atziņas un ierosinājumus krievu teatra mākslas dārgumu krātuvē varam smelties kā neizsīkstošā avotā To darām, gan pētdami krievu teatra slavenās gaitas, gan apgūdami lielā novatora K. Staņislavskā mantojumu, gan rūpīgi izsekodami krievu teatra ārkārtīgi straujajai izaugsmei padomju varas gados. Īpaši ievērojama nozīme šai zināšanai ir izcilu Maskavas un Leningradas teatru viesizrādēm Rīgā, kas jau izvērtušas par skaistu tradīciju, par gadskārtējām svētku dienām. Mūsu republikas aktieru un režisoru saime, plašās teatra draugu masas šajās viesizrādēs var vispusīgi saskatīt un izjust padomju teatra daļrādes skaistumu, aizraujošo spēku, idejisko bagātību. Tāpēc kā dārgus draugus rīdzinieki uzņem vienu no izcilākajiem mūsu dižnās socialistiskās Dzimtēnes teātriem — Maskavas Padomes vārdā nosaukto teātri.

Ar labu, gudru draugu tiekoties, cilvēks kļūst bagātāks, iegūst arvien jaunus un jaunus vērtības no viņa zināšanu un pieredzes pūra. Un jau pirmie iespaidi liecina, ka tieši tāda būs arī mūsu tikšanās ar Maskavas Padomes vārdā nosaukto teātri.

Maskavas Padomes vārdā nosauktā teatra viesizrādes ir izcilis notikums mūsu republikas kultūras dzīvē jo sevišķi tāpēc, ka ļauj mums pamatīgi, tieši radošā darbā iepazīt daudzās izcilās personības, ar kurām pamatoti lepojas visa padomju skatuves mākslas kultūra.

Savas viesizrādes Maskavas Padomes vārdā nosauktais teātris ievadīja ar Sekspira «Otello» un Ostrovska «Skaistulis vīrietis» izrādēm. Gribu izteikt dažas domas, dažus iespaidus par «Otello» izrādi.

Visai pasaulei zināms, ka Sekspira ģenialos darbus nekur citur nepēd ar tādu rūpību, mīlestību un iedziļināšanos kā Padomju Savienībā. Tieši padomju literatūrzinātnieki un padomju teatra darbinieki ir tie, kas visā varējuma augstumā pacēlušies liela angļu dramaturga darbos ievēroto humanismu, kolosālā mākslinieciskā spēka apdvestos centienus parādīti cilvēku tādā, kāds viņš ir, atbrīvojot cilvēka garīgos spēkus, pašķīrt ceļu šo spēku attīstībai. Visā cēlākais, labākais, ar ko tiek bagāts Sekspira traģēdijas un komēdijas, uz padomju skatuves guvis vispatiesīgāko, visdziļāko atspoguļojumu. Un citādi arī nevarēja būt. Padomju zinātnieka, padomju režisora, un padomju aktiera acis gaisā dara marksisma-lepinisma spožu gaismu, kas ļauj pareizi saskatīt un novērtēt gan Sekspira laikmetu, gan viņa centienus un vietu cilvēces nemitīgajā gaitā uz priekšu.

Si, kā jau teicu, visai pasaulei zināmā atziņa jaunu apliecinājumu guva «Otello» izrādē Maskavas Padomes vārdā nosauktajā teātrī. Režisors J. Zavadskis un J. Smiķins patiešām var apsveikt par idejiski skaidro režisuras plānu, par konsekvenci un mērķtiecību, ar kādu uz skatuves atklājas Sekspira darba galvenā doma. Otello traģēdija te pacelta cilvēciskā augstumā, tā ir nevis šķietami pievilta vīra, bet nelietīgas apkārtnes pievilts uzticības traģēdija. Un kaut arī uzvedumam

A. AMTMANIS-BRIEDĪTIS,
LPSR tautas mākslinieks,
Staļina premijas laureāts

vairāk nekā 8 gadu «stažs» un tas piedzīvojis pāri par 300 izrādēm, «Otello» inscenējums tieši šai ziņā ir stingrs, grods un tāpēc savilpojošs. Izmantots tikai minimāls skatuves noformējums, tomēr panākta ļoti reāli izjūtama, notikumus un pārdzīvojumus raksturojoša atmosfera.

Liela aktiera māksla, dziļu izjūtu skaidru tēla izprašanās, spēju piepildīt tēlu ar cildenu idejisku vispārinājumu vērojām N. Mordvinova spēlē O.ello lomā. Te skaidri redzams, ko N. Mordvinovs gribējis panākt, kā gribējis traktēt šo vienu no visinteresantākajiem tēliem pasaules dramaturģijā. Un tikpat skaidri redzams, ka aktiera mākslinieciskie nodomi ir pilnam realizēti. N. Mordvinova Otello vispārmārtām ir cilvēks, cēls, tīrs cilvēks, kurš devīgi izdāv savas godīgās sirds siltumu. Tieši šo īpašību dēļ viņš paceļas galvas tiesu pāri tiem Venēcijas augstmaņiem, kas ir ap viņu. Aizrauj un aizkustina tā sirsnība un apgarotība, ar kuru aktieris tik meistariski pratis apdvest veidojamo tēlu. Te, jā-saka, liela aktiera-mākslas meistara prasme patiešām laimīgi apvienojusies ar īsta padomju cilvēka cēlajām jūtām un domām.

Manuprāt N. Mordvinovs rīkojas ļoti pareizi, neuzsverdams Otello dienvīniecisko temperamentu, necenzdamsies pēc meklētām iespējām «nospēlēt» līdz eksplozijām sakāpinātus «specifiskus» mora pārdzīvojumus. Otello mums ir dārgs kā cilvēks vispār, kā cilvēks, kurš ar savu garīgo cēlumu ir apspūdzība un trieciens pret rašu aizspriedumiem, kuri kā izsmiekls cilvēka cieņai zināmā pasaules daļā dzīvo vēl trīsarpus gadsimtus pēc Sekspira.

Ar pārliecinotību meistarību N. Mordvinovs parāda, ka Otello sirdi sabrūk uzticība Dezdemona, ar kādām vārdos neizsakāmām sāpēm Otello nonāk līdz tam bezdibēnim, kad ir pazaudēta uzticība cilvēkam. Man te nav nodoma apspriest tīri profesionālus režisuras un aktiera mākslas jautājumus par to, kāds viena vai otra skata (piemēram, Dezdemonas nonāvēšanas skats) praktisks atrisinājums būtu ārēji pievilcīgāks. Gribu uzsvert tikai to, ka viss Otello satricinotais gājiens uz traģisko finalu ir loģiski skaidrs un emocionāli dziļi attaisnots. Liels režisuras un aktiera nopelns ir tas, ka Dezdemonas nonāvēšana nav greizsirdības jūtu nevaldāms izverums, bet solis, ko spēris cilvēks, kuram atņemts pats dārgākais — ticība cilvēkam.

Vārdu sakot, N. Mordvinova sniegums Otello lomā bija ilgi neaizmirstams notikums, lielisks paraugs klasiskā dramaturģijas interpretācijā.

Viena no visgrūtākajām un sarežģītākajām lomām, kādu vien pazīst skatuves māksla, ir Jago loma. Mums, padomju māksliniekiem, nav reāli šaubu, ka Jago nav nedz Meisťofelim līdzīgs jaunais gars, nedz arī kāds, kā saka, vidusmēra blēdis, kas ar savām machinācijām grib izkulties uz augšu

Jago ir pilnīgi realistisks tēls, tai pašā laikā būdams neticami pilnīgs jaunuma, negantības iemiesojums. Viņš ienīst Otello un Kasio, bet bez jebkādiem sirdsapziņas pārmertumiem raida nāvē arī tādus cilvēkus, pret kuriem izjust naidu viņam nav nekādu iemeslu. Vienīgā stiprā jūta, vienīgā kaislība, kas dzīvo šai negēlī, ir naids. Savu intrīgu tīklu viņš auž ar velnišķīgu prieku, savas laundarības viņš sagatavo un realizē aukstasinīgi, pacietīgi un neatlaidīgi. Viņa nav ne kripatiņas cilvēciskuma. Un tomēr visai šai negēlībai pāri ir «godīgā Jago» maska, kas pievilī visu sāko: ar Otello un beidzot ar Emīliju. Parādīt šo masku un visu to nelietīgo kas slēpjas aiz šīs maskas, turklāt ne uz brīdi nepaļiekot par komēdijisku intrīgantū, ir ārkārtīgi komplēts uzdevums pat vislielākajam aktierim. Jago lomas tēlotājs, lieliskais raksturotājs B. Olenins grūtā uzdevumā pilnīgam atrisinājumam, it īpaši sākot ar 3. cēlienu, piekļuva ļoti tuvu.

Izjūtu gammašas plašumu, sīki jo sīki niansētu pārdzīvojuma atspoguļojumu runā prasa Dezdemonas loma. Aktiše E. Kovenska visvairāk iepriecināja ar jaunības svaigumu un tiešumu, patiesu sirsnību.

Nobriedušā aktiera meistarību Emīlijas tēla izveidojuma pamatā likusi KPFSR nopelniem bagātā māksliniece T. Oganezova. Jago atmaskojums pēdējā ainā bija dramatisks spriegs, pārliecinošs. Zināmo skajuma pasvītrojumu sagatavoja iepriekšējos cēlienos izteiksmīgi parādītā mazliet lētticīgā vienkāršība.

Teicamus skatuviskus dotumus Kasio lomā izdevīgi parādīja aktieris B. Ivanovs.

Manuprāt, nav vajadzības tuvāk iztirzāt katru šai izrādē redzēto tēlu. Atzīmēsim tikai, ka visi kopā tie bija saliedēti, ļoti noskaņoti, uz noteiktu mērķi virzīti ansamblis, no kura tikai dažviet ar tieksmi šaržēt izkrita Rodrigo lomas tēlotājs A. Adoskins.

Komponists J. Birjukovs inscenējumam devis bagātīgu muzikālo papildinājumu. Muzika izteiksmīgi raksturo traģēdijas varoņu pārdzīvojumus, palīdz skatītājam tos uztvert un izjust. Vienīgi nedaudzās atsevišķās vietās šķita, ka muzikālais pavadijums ir kā aizplīvuro skatuvisko notikumu traģiskās skaudrumu. Bija arī brīži, kad muzika mazliet apgrūtināja teksta saikšanu. Nopelniem bagātais mākslas darbinieks profesors J. Juroveckis bija ļējutīgs un precīzs diriģents.

Dekorācijas, kā jau atzīmēts, pavisam vienkāršas, atturīgas, taču dod pietiekami plašas iespējas spēlei.

Šis rindas noslēdzot, gribu uzsvert, ka pirmā tikšanās ar Maskavas Padomes vārdā nosauktā teatra kolektīvu Rīgā bija patiešām savilpojošs, ilgi neaizmirstams notikums. Maskaviešu pirmā izrādē pilnam apliecināja, ka šais viesizrādēs mēs atkal piekļūsim lielai, idejiski skaidrai, meistariski noslīpētai mākslai. Tādā kārtā izcilo viesu izrādes mūsu republikas galvaspilsētā kļūs par jaunu piemēru tai lielajai draudzīgajai palīdzībai, ko Maskava, krievu tauta diendienā sniedz Padomju Latvijai gan saimnieciskajā, gan kultūras dzīvē.

Skati no „Otello” inscenējuma Maskavas Padomes vārdā nosauktajā dramatisma teātrī

Attēlā pa kreisi — N. Mordvinovs (Otello).

Attēlā vidū — N. Mordvinovs (Otello) un E. Kovenska (Dezdemona).

Attēlā pa labi — B. Olenins (Jago).

B. Vdovenko uzn.

Jauni tēlotāji mākslinieki

Dažas piezīmes par Latvijas Mākslas akadēmijas diplomantiem

Pēdējos gados Latvijas Mākslas akadēmiju absolvējuši virkne jaunu apdāvinātu mākslinieku, kas mūsu tēlotāja mākslā ienesuši daudz radoša svaiguma. Jauno mākslinieku gleznas un skulptūras izstādēs tūlīt pievērsa sev apmeklētāju ievērību. Vairāki no šiem darbiem tika eksponēti Vis-savienības izstādē Maskavā, kas ir labākais apliecinājums jauno talantu ideāli mākslinieciskā brieduma pakāpei.

Sogad Akadēmiju beigušī vairāk nekā trīsdesmit diplomandu, ar kuru darbiem nesen varēja iepazīties tēlotāja mākslas cienītāji. Šo piezīmju nolūks ir pakārtoties pie tēlotāja interesantākajiem un gatavākajiem šā gada izlaiduma darbiem.

Visspirmā iepriecina tas, ka ikviens no jaunajiem māksliniekiem savā diplomdarbā centies izteikt tieši to, kas šodien raksturo padomju cilvēkus, viņu darbus un nodomus. Vairāki diplomanti pievērsušies zīmīgiem vēstures notikumiem, kas līdz šim mūsu tēlotāja mākslā nebija atspoguļoti.

Pie tādiem vispirms jāpieskaita O. Ābola lielāka apmēra glezna «Sverdiļovs un latviešu strēlnieki Rīgā». Tā ir vienīgā starp izlaiduma gleznām, kas izpelnījusies teicamu novērtējumu. Skatīt, ka valsts komisija savā vērtējumā nav kļūdījies. Ja atskaita zināmus aizgūjumus no izteiksmē līdzīgām kompozīcijām, tad O. Ābola glezna ir viens no tiem izlaiduma darbiem, kurā jaunais gleznotājs parāda jau izveidotu savu, labi iecerētu kompozīciju, kā arī visai sulīgu krāsu paleti. Uzmanību saista Sverdiļova tēls, ko visumā var uzskatīt par pabeigtu. Interesanta arī latviešu strēlnieku grupa. Taču māksliniekam, turpinot darbu pie gleznas, jācenšas padziļināt atsevišķu tēlu raksturojumu. Vēlāk šīs sakāms par Sverdiļovu, kas pagaidām ir uzmetuma stadijā, kā arī par vairākiem citiem tēliem.

Savā gleznā mākslinieks atdzīvinājis svarīgu notikumu latviešu revolūcijas cīņā vērsturē, kuram viņš piešķir ar vajadzīgo noietu un atbilstību. Tāpēc radošais nodoms nav palicis bez rezultāta.

Ievēriņas cīņā notikumu savā darbā fiksējis P. Asejevs. Ir zināms, ka Mēkslins Gorkijs savā laikā uzstājis Rīgas Jūrmalā. Tas vedinājis mākslinieku uz domām attēlot lielo rakstnieku starp latviešu zvejniekiem. Ar savu māksliniecisko nodomu gleznotājs visumā tieši galā. Gleznā saista zīmīgi tērtie zvejnieku tēpi. It īpaši vecā zvejnieka figura kompozīcijas labajā pusē un zēns priekšplānā. Mazāk apmierina pārējie. Pārēji izteiktas domas, ka jaunais gleznotājs Gorkija tēls tiešām par maz dinamisks, viņa jūtam vairāk dzeiniķu nekā cīnītāju, un tāpēc tas nesasaucas ar gleznas pamatideju, kas vēstī 1905. gada vētras tuvošanos. Citādi P. Asejeva glezna pieskaitāma pie nobeigtākajiem šā gada diplomdarbiem.

Padomju lauku mierīgā darbā temat savus darbus vēltījis J. Osis. I. Ležņins un K. Zelis. Viņu nodomu rezultāti ir dažādi.

J. Osis parāda sevi kā apdāvinātu mākslinieku, spēcīgu koloristu, kas mūsu žanra glezniecībā var dot krietnas vērtības. Viņa talanta turpmākā attīstība atkarīga no tā, par cik mākslinieks Akadēmijā gūtās zināšanas prātīs padziļināt un izlietot patstāvīgi radošā darbā bez skolotāju vadības. Jaunajam gleznotājam piemīt visas dotības, lai viņš uz sevi liktās cerības attaisnotu. Viņa glezna «Zvejnieku artēļa darbā» saista ar temas pareizo traktējumu un izteiksmīgo koloritu, ko neit daudz diplomandu darbos. Tomēr blakus pozitīvajam nav iemesla noklusēt arī šī darba trūkumus. Pirmkārt interesantā un drosmīgi iveritā kompozīcijā nav nobeigta (starp diplomandu gleznām vispār trūkst pilnīgi pabeigtu darbu), tajā nav mazuma mākslinieciskā nepārvarētā vieta. Tā, piemēram, mākslinieks nav ticis galā ar gašajiem toniem, vairākas zvejnieku figūras atstāj saiteigības iespaidu un nepārlicina. Lai gleznā risināto temu novestu līdz galam, gleznotājam pie tās vēl daudz jāpiestrādā.

Mazāk ar temas māksliniecisko risinājumu veicis I. Ležņins un K. Zelis, īpaši pēdējais. K. Zella gleznā no lauku elektrifikācijas jūtam visai maz. Tā ir parastā ainava ar trafareti iekomponētām cilvēku figūrām. Arī gleznā kompozīcija nav pārdomāta.

I. Ležņins bijis cildens nodoms — parādīt laudis, kas dodas uz lielajam komunisma celtnēm. Diemžēl, jaunais mākslinieks atbildīgajai temai nav piegājis ar visu nopietnību. Gleznā dominā saules pielietā ainava, bet cilvēku raksturi tajā nav atklāti. Savu varonu sejas gleznotājs nav ievēlīcis neviena vaibsta, kas liecinātu, ka tie ir apņēmīgi cīnītāji par komunistisko rītdienu. Tas ir gleznas patš svarīgākais trūkums.

Gitās padomju republikās

V. A. TROPININA DARBU
IZSTĀDE

Sogad atzīmēs ievērojamā krievu gleznotāja V. A. Tropina dzimšanas 175. gadadienu. Kā zināms, šis izcilais krievu mākslinieks nācis no dzimtie-lvku vidus. Šinīs dienās Oostankinā, dzimtievlvku daiļrades pili-muzejā, vairākas zālēs atklāta V. Tropina darbu izstāde, kurai no daudzām gleznu galerijām, muzejiem un personīgām kolekcijām savākti vairāk nekā 150 šā gleznotāja darbu. Tīk plašā ekspozīcijā Tropina darbi apskatāmi pirmoreiz.

Izklūvis no dzimtievlvku kārtas brīvībā tikai 47 gadu vecumā, V. Tropins, pateicoties savām ārkārtīgajām spējam mākslā un ar pašizlīdzdzu darbu XIX gadsimta pirmajā pusē izvirzījās gleznotāju-portretistu pirmās rindās un ieguva akadēmika nosaukumu. Krievu mākslas vēsturē Tropins ir viens no XIX gadsimta otrās puses gleznotāju realistu ievērojamākajiem priekštečiem, kurš darbojās dzeiniķa A. Puškina laikā un radījis vienu no labākajiem tū portretiem.

GATAVOJAS VISSAVIENĪBAS MĀKSLAS IZSTĀDEI

Baltkrievijas mākslinieki intensīvi strādā pie darbiem, kas domāti Vis-savienības šā gada izstādei. Gleznotāji V. Cvirko un S. Li rada lielu gleznu — «Biedri Staļins Turuhanskas trimdā», kurai materiālu autori ieguvuši, apceļojot trimdas rajonu. Mākslinieki E. Tichanovičs un J. Davidovičs kolektīvi strādā pie žanra gleznas, kura attēlos biedra Staļina ierašanos Rietumu frontes štābā 1919. gadā. «Uļjanovu ģimene» saucas glezno, kuru rada L. Rana un P. Gavrilenko.

Vairāku mākslinieku darbos atspoguļosies Baltkrievijas mīrieras celtniecības dzīve. E. Zaičevs, N. Voronovs un V. Dorosjevičs strādā pie gleznām «Staļingradieši viesos pie Minskas celtņiekām» un «Baltkrievija — lielajam komunisma celtnēm». V. Suchoverehovs savā darbā attēlo Minskas autoritātes labākos stacionāriešus. Izstādei jaunu biedra Staļina portretu veido skulptors Z. Azgurs.

Nākamajā nedēļā

Valsts Maskavas Padomes vārdā nosauktā dramata teātra viesizrādes

Operas un baleta teātri:

Sodien, plkst. 12 — «Pusaudzis», vakarā — «Bistamās krustceļos». 13. augustā — «Viltīgā mīlēstā». 14. augustā — «Viesniece». 15. augustā — «Auma pār Maskavu». 16. augustā — «Viltīgā mīlēstā». 17. augustā — «Otello». 18. augustā — «Bistamās krustceļos».

Akadēmiskajā Dramas teātri:

Sodien, plkst. 12 — «Meltenes», vakarā — «Jociņas gadījums». 13. augustā — «Modes veikals». 14. augustā — «Jaunākais partneris». 15. augustā — «Biedri maskaviēši». 16. augustā — «Modes veikals». 17. augustā — «Skaistulā vīrietis». 18. augustā — «Jociņas gadījums». Vakara izrāžu sākums plkst. 20.

Maskavas Centrālā lelu teātra viesizrādes Krievu Dramas teātri:

Izrādes pieaugušiem. Sodien — «20 mums par labu». 13. augustā — «Lellu koncerts». 14. augustā — «20 mums par labu». 15. augustā — «Lellu koncerts». 16. augustā — «20 mums par labu». 17. augustā — «20 mums par labu». 18. augustā — «20 mums par labu». Izrāžu sākums plkst. 20.30.

Izrādes bērniem. Sodien — «Uz līdākas pavēli». 14. augustā — «Jautrie lācēni». 16. augustā — «Burvju galoša». 18. augustā — «Uz līdākas pavēli». Izrāžu sākums plkst. 12.

Sodien Kulturas un atpūtas parkā Lellu teātra izrādes «Rausis» un «Lapsa viltniecē» (krievu valodā). Sākums plkst. 16.

Dzintaru koncertzālē KPFSR nopelniem bagātā māksliniece Staļina premijas laureāta M. Aleksandroviča koncerts. Sākums plkst. 21.

15. augustā Dzintaru koncertzālē 8. simfoniskais koncerts. Piedalās Radio-komitejas orķestris. Diriģents Ed. Tons. Solists KPFSR nopelniem bagātais mākslinieks, Staļina premijas laureāts V. Knuševičs (čello). Sākums plkst. 21.

16. augustā Filharmonijas koncertzālē, Amatu ielā 6. Krievu ziemelu tautas dziesmu un deju ansambļa koncerts. Mākslinieciskā vadītāja Staļina premijas laureāte A. Kolotilova. Sākums plkst. 21.

Dzintaru koncertzālē V. Knuševiča koncerts. Sākums plkst. 21.

17. augustā Dzintaru koncertzālē Krievu ziemelu tautas dziesmu un deju ansambļa koncerts. Sākums plkst. 21.

Jānis Grants

BIRZNIEKU LATIŅA

Šī gada 4. augustā savā dzimtenē — Kandavas rajona Zemītes ciemā 87 gadu vecumā mirusi vecākā latviešu dzeiniķe Birznieku Latīna. Vīna ienāca latviešu literatūrā kā padāšuā gadsimta 90. gadu realisma pārstāve. savās dzeiņās un prozas darbos attēloda ma kapitalistiskās iekārtas pretrunas un sniedrisko netaisnību.

Tautas dzeiniķa Raina redakcijas laikā Birznieku Latīna bija rošīga «Dienas Lapa» līdzstrādniece, vēlāk rakstīja «Mājas Viesi» un «Mājas Viesu Mēnešrakstā», populārā «Saimeņu» un Zeltenu kalendārā, Zīslaka «Lai-ka Grāmatā» u. c. 1896. gadā atsevišķā

izdevumā iznāca viņas «Dzeiņas», kurās savam laikam apmierinošā formā pārdarītas reālas, skarbas dzīves īstenības advestas ainas. Tomēr dzeiniķe nebā dodas bozērību nesimismam, bet, tiecā-dama «mazo darba lauzu šķiras» nā-kotnes uzvarai, liek skānēt savās dzeiņās aktīvam cīņas optimismam. Pēc 1905. gada revolūcijai sekojošās reakcijas Birznieku Latīna atklātībā vairs nev publicējusies. Savas vecuma dienas viņa pavadīja Zemītē kopā ar brāliem un māsu, kas visi «jaunās strāvas» laikā bija aktīvi «Dienas Lapa» līdzstrādnieki un vietējo sabiedrisko organizā-ciju darbinieki.

Grupa biedru

JAUNO AUTORU DARBI RAJONU PRESĒ

Latviešu padomju literatūras jaunā maina izvirza laikrakstu un žurnālu redakcijām pamatotu prasību, — vai-rāk uzmanības pievērst viņu daiļradei. Ja šodien vēl daudz trūkumu republi-kānisko izdevumu redakciju sadarbībā ar jaunaļiem autoriem tad, runājot par periferijas presi, jāsaaka, ka šie trūku-mi ir jo nopietnāki.

Pavisam neliels ir to rajonu laikrak-stu skaits, kas ievieto dzeiņas, tēlojumus, īsos stāstus. Tādi laikraksti kā «Mado-nas Arājs», «Mūsu Zeme», «Jaunais Celš», «Cēsu Stars», «Sarkanā Kan-dava», «Ergļu Kolchoznieks», «Darba Balas» u. c. pēdējā laikā nav publicē-luši pe rindas, kas pieder jauno au-toru spalvai.

Rajonu preses slejās reti sastopami pat to jauno literātu vārdi, kuru darbi publicē galvaspilsētas izdevumos. Šo laikrakstu redakcijas vēl nav kļuvušas par vietu, kur jaunaļs, topošais rakst-nieks gūst savu pirmo darbu novērtē-jumu, uzmodinājumu un palīdzību turpmākā celā.

Bet ir arī cita veida piemēri. Par tiem tad jārunā plašāk.

Avīzes lomu topošo literatūras fron-tes cīnītāju audzināšanā pāreiz iznra-tis Daugavpils rajona laikraksts «Lat-galskaļa Pravda». Šī redakcija kļuvusi par nopietnu literātu centru. Avīze re-gulār publicē jauno rakstnieku dzeiņas, pa laikam organizē literāras lappuses, kur bez jauno autoru pirmajiem mēģi-nājumiem literatūrā ievieto arī an-skatus par šāiem, bet nepublicētiem darbiem. Par mīnēt tādus dzeiņas apskatūs kā «Par stingru mieru» un «Padomju patriotu balss». Rezultātā redakcija palīdzējusi izaudzināt virkni spējīgu jaunu dzeiniķu, kuru priekš-galā iet V. Popkovs, V. Bondars, J. Var-lamovs, E. Volkovs, V. Jurika, V. Gud-kovs, H. Aitušlers, A. Solovievs u. c.

Tomēr «Latgalskaļas Pravdas» litera-rājam lappusēm un anskatiem ir no-pietni trūkumi. Lappuses pārāk vien-pusīgas. Tajās lasām tikai dzeiņas, bet ne reizi nav publicēti mākslinieciskais adraksts, tēlojums vai stāsts.

Viens no nopietnākajiem trūkumiem ir tas, ka šajos anskatos nemaz nav kritikas. Ir jau labi, ka redakcija iedrošina jaunos vēl enerģiskāki jaunradei. Bet, izpallekot holbovisliskā darba analīzei, biedriskai kritikai, temdzinās topošo literātu paškritiska pieeja savam darbam.

Literāras lappuses, gan retāk nekā «Latgalskaļa Pravdā», organizē arī Ventspils rajona avīze «Brīvā Venta». Jāsaaka, ka šeit autoru skaits nesalīdzinā-mj mazāks, un viņu darbi — bālski. Rajonu avīze nevar kļūt par dīle-tantu tribīni. Šeit tāpat jādod vārds tādiem autoriem, kas patstāvīgi un solīgi atklā mūsu laikmeta lielumu. Ne katru reizi tas tā notiek.

Tā laikraksts «Brīvā Venta», ievieto-dams jaunā dzeiniķa A. Bērza dzeļu «Mūsu Dzimtenes sievietes» (37. num.), uzstādīja autoram pārāk zemas prasības. Nema nerunājot par to, ka topošais dzeiniķs nav meklējis jaunu, svaļu pieeju vielai, viņa rindas smāg-nējas, stipri jūtama «izlāpšanās» ar liekiem vārdiem:

«Viņa — mātes, kas bērns mīl kvēli,
Viņu celš laimes galzākās vīts,
Viņas izaudzē meitas un dēlus,
Kas būs Dzimtenes slava un rīts».

Ka šis pats autors var rakstīt labāk, liecina «Brīvā Ventā» publicētā dzeļa «Meža cirtēji dziesmas».

Rajonu laikrakstos publicētas arī veiksmīgākas jauno autoru dzeiņas. Tā Vēnfrida Puncēla apdzied mūsu brīvā jaunatnes gavilu dziesmas maiām: «Padomju jaunietes gavīļu dziesmai piebalso visi, kas brīvību mīl» («Pa-domju Kuldīga», 1951. g. I. V. 54. num.); Zenīda Grants — vareno Padomju Ar-miju, kas atnesa latviešu jaunatnei pilnvērtīgu dzīvi. («Zemgales Komu-nists», 1951. g. 23. II 30. num.). Spēcīgi un optimistiski par cilvēces pāvasari, par komunisma celtniecību mūsu zemē daino Jānis Silazars (laikrakstā «Ko-munists»).

M. Salnāja

Vispasaules jaunatnes un studentu festivals

Jauno miera cīnītāju svētkos

Kopš 5. augusta, kad Berlīnē atklāja Vispasaules jaunatnes un studentu 3. festivalu, vēstis par tā dalībniekiem, par visas progresīvās pasaules jauniešu draudzību, vienotību, drosmi un varonību cīņā par miera un demokrātiju katru dienu aplido visas zemeslodes malas.

Jauno miera cīnītāju spēku apliecināja festivala atklāšana Valtera Ulbrichta vārdā nosauktajā stadionā, kur par godu festivalam uzcelusi demokrātiskās Vācijas jaunatne. Vairāk nekā 80.000 skatītāju noraidzījis festivala delegātu un dalībnieku, visu piecu kontinentu jaunatnes pārstāvju parādē Tajā kopā ar varenās Padomju Savienības jaunatni, kopā ar brīvās Ķīnas, Polijas, Čehoslovākijas, Rumānijas, Ungārijas, Bulgārijas, Albānijas un Vācijas demokrātiskās republikas, varonīgās Korejas un Vjetnāmas jaunatni piecu piecu soļoja visu kapitalistiskās pasaules zemju jaunie miera cīnītāji, kuriem, lai ierastos Berlīnē, nācās pārvārtēt neskaitāmas grūtības un šķēršļus.

Pēc parādes notikušajā mītiņā runāja Vispasaules demokrātiskās jaunatnes federācijas prezidents Enriko Berlinguers, Starptautiskās studentu savienības prezidents Josifs Gromans, Vācijas demokrātiskās republikas prezidents Vilhelms Pīks, padomju delegācijas vadītājs VLKJS CK sekretārs N. A. Michailovs, kiniešu delegācijas vadītājs Fin Ven-pins, brīvās vācu jaunatnes savienības centrālās padomes priekšsēdētājs Erichs Honekers un citu delegāciju pārstāvji.

Pēc festivala atklāšanas mītiņa sākās svētku sarīkojumi, kuri turpinās katru dienu.

6. augustā Treptovas parkā pie krišu padomju karavīru atbrīvotāju

pieminekļa festivala delegācijas nolika vainagus.

Festivalam par godu visu zemju komponisti sacerējuši dziesmas jaunatnei. Labāko dziesmu konkursā pirmo premiju ieguva padomju komponists S. Tulikovs par «Padomju jaunatnes maršu» (vārdi E. Dolmatovska).

Ar lieliem panākumiem Berlīnē norit delegāciju dalībnieku mākslinieciskie sarīkojumi teātros un koncertu zālēs. Kopā ar padomju kolektīviem un ansambliem, kuru koncerti iegūst vislielāko atsaucību, sekmīgi norit arī Ķīnas, Polijas, Ungārijas, Rumānijas un citu delegāciju koncerti un izrādes. Festivalā uzmanības centrā ir arī izstāde «Demokrātiskās jaunatnes dzīve, darbs un cīņa», kurā īpašu interesi izraisa Padomju Savienības paviljons.

7. augustā Vācijas demokrātiskās republikas Finanču ministrijs ēkā atklāja izstādi «Padomju jaunatne cīņā par mieru», kuras vairākās zālēs plaši materiāli — fotogrāfijas, grāmatas vispusīgi parāda, kā dzīvo, strādā, mācās un atpūšas socialisma zemes jaunie paaudze. Izstādē eksponētas daudzu padomju jauno mākslinieku skulptūras un gleznas.

Katru dienu notiek atsevišķu delegāciju satikšanās un draudzības apliecinājumu mītiņi un sarīkojumi.

8. augusts festivalā bija «Visu zemju mēitenu diena», kuras manifestācijā, mītiņos un sarīkojumos piedalījās desmitiem tūkstošiem jauniešu.

Festivala laikā Berlīnē stadionos un sporta laukumos rīt Vispasaules studentu vienpadsmitās vasaras sporta spēles, kurās nem dalību labākie jaunie sportisti. Spēļu sacensības arī šogad ir ļoti spraigas, un taiās uzstādīti jau vairāki studentu pasaules rekordi.

5. augustā Berlīnē, Valtera Ulbrichta vārdā nosauktajā stadionā, svinīgi atklāja Vispasaules jaunatnes un studentu 3. festivalu. Festivala atklāšanas brīdī gaisā uzlidoja tūkstošiem baložu

Ēsi sveicināta, nākotne!

Esat sveicināti, visas pasaules jaunieši un jaunietes! Ēsi sveicināta, jaunība! Ēsi sveicināta, nākotne! Mēs sveicam arī jūs, baltās, dzeltenās un melnās mētes, kuras esat dzemdējušas šos bērnus. Kas ir jūsu un mūsu laime, jūsu un mūsu cerība. Jūs tagad paskatīties apkārt, atbrīvošanās no darba — vai nu jū strādājat rīsa laukos, vai sēžat pie rakstāmgalda, apkalpojat mašīnas, vai tirāt zivis: jūsu skatiene meklē tālumu pilsētā, uz kuru devušies jūsu bērni. Esiet mierīgi! Šī pilsēta ir cienīga vieta jaunatnes svētkiem. Ikviens nams tai tērvies svētku rotā, un ikviena māte iekatrā namā liksmi sagaidīja jūsu bērnus.

Pagājis ne visai ilgs laiks kopš tam dienām, kad Berlīnē bija vienkārši drupu kaudze. Tas bija kara un fašisma launais mantojums. Tagad jaunās ielas un dārzī ēkas un svētku zāles, kuras nenogurstošā darbā izbūvējuši Berlīnē iedzīvotāji, rāda, ko spēi mierīgais darbs. Bet vēl palikušas drupas zem svētku tērbā brīdina, ko izdara ar pilsētām un cilvēkiem karš un fašisms.

Pirmo reizi vēsturē vācieši nārnem savu likteni pašā savās rokās. Vini ne-zīb vair! laut izlemt iautātumu par savu dzīvi nelišu saulīnai. Rūpes par nākotni nodarbina tagad jaunatnes prātus un sirdis. Jauns atomkarš padarīs par drupu kaudzēm ne tikai atsevišķas pilsētas, tas draud pārvērst par drupu kaudzi visu zemi. Ilgstošs miers nozīmē: tautu mierīgu sacensību, cīņu pret badu un nabadzību, pret epidēmijām un sausumu: tas nozīmē laimi...

No visām pilsētām stienas šodien pavadīni šurp uz Berlīni. Vai var jaunatne, kas pulcējusies šajos grandiozajos svētkos, izliet kādreiz savu līdzību, tā paša vecuma jauniešu asinis? Svētki ne tikai atstās gaļas atmiņas: tie būs arī stimulojošais sā-kums par kuru jaunatne kādreiz stās-ties saviem bērniem: pilsēta, kurā mēs sastapāties, pēdējā kara rezultātā bija vēl sagrāuta, bet mēs šatā pilsētā zvē-rējam aizstāvēt jauno dzīvi... Un šo mežālu, kurā sasieti pavadīni no visām

zemeslodes valstīm, nekad nepārcirtīs zobens. Pavadīni ir maigi, bet mežals ir stiprs, ka kurš katrs zobens kļūs truls, atduroties pret to.

Jaunie laudis atnesa uz Berlīni savas tautas labākās domas. Kurš jaunais berlīnietis, noraugoties uz padomju draugu, neatcerēsies pē tam «Jauno ēvardi»? Vinš domā ne tikai par Aleksandra Fadejeva romanu. Vinš domā par visu komjaunatni, par visiem jaun-ēvardiešiem, kuri izauguši pēc Oktobra revolūcijas.

Ar katru jaunā kinieša muti jauniešus un jaunietes, kas sapulcējušies Berlīnē, uzrunā bats Mao Cze-duns. Ķīnas sarkana karoga piecas zvaigznes — izstaro ne vien atbrīvošanas cīņu un Ķīnas re-volūcijas uzvaras gaismu, bet arī visas kiniešu triju gadu tūkstošu kulturas gaismu, kulturas, bez kuras mēs ne-spējam iedomāties pasaules kulturu.

— «Vai patiešām šī meitene, kas au-gumā nav lielāka par mums, — iautā bērni, — ir slavenā korejie, kura va-dīja partizanu grupu?»

Jaunas nēģerietes iautriē smieklī ie-līksmoja bērnus. Bet, neraugoties uz smieklēm, šī jaunā nēģeriete atnesusi sev līdzī uz Berlīni visu savas tautas ciešanu vēsturi. Vina atnesusi arī Pola Robsona brīnšķīgo balsi, kuras aicinājuma skanās dzirdamas no tāle-nes...

Jaunie amerikāņi ieradās svētkos, no-metuši Volstrita zīmogu no sava zvaig-znoti svītrotā karoga. Vini izglāba un atveda mums dāro novēlējumu, ko atstājis viņu neatkarības karš — pirmā brīvības viesulvētra, kas kādreiz trau-cās no rietumiem uz austrumiem.

Pirmoreiz ieradās šeit, Berlīnē, Latī-nu Amerikas sejas un karol. Drīz vien bērni uzzinās, kas tāds bijis Simons Bolivars, kurš savā kontinentā vadīja lielo tautas karu pret Spanijas koloniā-lo jūgu. Nerimtīga ir puskoloniālo tau-tu cīņa pret svešatienīem ienācējiem, kas kādreiz bijuši spāņi, bet tagad ir amerikāņi un angļi.

Skolnieki drūzmējas ar franču dele-gāciju. Viniem tik ļoti gribētos paska-

ties uz Raimondu Djenu. Vini iztēlo-tas, kā maigā, iautri meitene apturēja ar ieročiem piekrautu vilcienu. Fran-cijas darba jaunatne, Raimonda Dje-nas gara brāli un māsas, solo blakus vācu darba jaunatnei — festivalā un pretim nākotnei! Vini skaldrie un līksmie skatieni saka: pasacina par «iedzimto naidu» beiguši iedarboties! Mum' ir kooģis mantojums — Rasina un Getes, Heines un Balzaka darbi. Parīzes Komunas un Lielā Oktobra revolūcijas tradīcijas ir kā franču, tā vācu jauniešu ieguvums.

Un cik daudz atmiņu par dārgajiem kritušajiem atnes šurp no mājām dzī-viel... Jaunais spanu dziniekis Garšija Lorka, ko nošāva bende Franko, radī-lis dziesmas, kas pilda sirdi ar nēbe-l-dzamu skanējumu... Jaunatne svēti elabā mūžam dzīvo Danielas Kazanovas tēlu, kuras vārdā nosaukti tik daudzi jaunatnes klubi Francijā. Sveicot hol-landiešu delegāciju, mēs atceramies devīncadsmīt gadus veco Hanniju Safti, kuru noslepkavoja hitlerieši. Vina brau-kāja ar divriteni pa Amsterdamu, ar revolveri rokas sominā: vina izplatīja tūkstošiem aizliegtu laikrakstu: nepazīta vina nošāva gestapo augstākos virsnie-kus; vina ilgi darbojās, kamēr beidzot neļauši tika aizturēti masveida pārbau-des laikā. Vinas tēvs — skolotājs — tagad ir miera cīnītājs.

Berlīnē līdz pēdējam iespējai piepildī-tus dzīve Dažādo valstu delegācijas it kā atves rada tēlus, kuros neaprobežō tēpa. Tie modina jaunājos ga'vās do-mas par tēlām zemēm, par laikiem, kad nākotnē tie kas šodien kopā rotāšās un deļo valdīs pār zemes dārgumu krātuvēm kad izsalkušie būs paēduši, kad bērni vairs nesals.

Jaunatne griežas pie nēcu lielvalstu valdībām: noslēdziet Miera Paktu, lai mēs varētu sēt un plant, kalt un zāģēt, zīmēt un rakstīt dzejas!

Berlīnē

Anna Zegerse

(No laikraksta «Literaturnaja Gazeta»)

Padomju mākslas panākumi Berlīnē

Vispasaules jaunatnes un studentu festivala dalībnieki ar nepacietību gai-dīja tā kulturas dzīves ievērojamo no-tūkumu — pirmo padomju delegācijas koncertu. Slava par vadošo padomju mākslu, kura cildina miera un huma-nisma idejas, jau sen aizlidojusi tālu pāri padomju zemes robežām. Tūksto-šiem jauniešu jau festivalos Pragā un Budapeštā iepazīnās ar mūsu jauno talantu spilgtajām spējām.

Tāpēc arī saprotama tā lielā intere-se, kuru izsauc vēstis par pirmo pa-domju koncertu.

Jūsmīgas ovācijas pāršalca koncert-zālī, kad atvērās priekšskats un uz ska-tuves kļuva redzama J. V. Staļina skulptora veidots tēls un sešpadsmit padomju savienoto republiku karogi. Cildeni zālī pārskanēja Padomju Sa-vienības himna un Vācijas demokrā-tiskās republikas himna. Apvienotais koris izpildīja Aleksandrova — «Kantā-ti par Staļinu».

Koncerta programma jau no paša sā-kuma klausītājus savaldzināja ar sa-viem saturīgajiem un mākslinieciski spilgtajiem priekšnesumiem. Ikvienu izpildītāju auditorija sagaidīja un pa-va-dīja ilgstošiem aplausiem. Pirmie tos sanēma mūsu dziedoni. Lielā teātra solists Aleksandrs Ognivevs nodziedā-ja Susanina āriju no M. Glinkas ope-ras «Ivans Susanins» un Muradeli «Himnu Maskavai». Leningradas kon-servatorijas aspirante Valentina Mak-simova izpildīja Rozinas āriju no ope-ras «Seviljas bārdzīnis» un Alabjeva «Lakstīgalu». Ukrainas PSR nopelniem bagātā māksliniece Zinaida Starčenko nodziedāja Hamidi melodisko «Kaza-ču valsī». Vissirsnīgāko klausītāju atzinību izpelnījās arī Ukrainas PSR tautas mākslinieces Elizabetes Cavad-reš talants. Vina nodziedāja Krapiv-nicka «Soloveiko» un Džildas āriju no operas «Rigoletto». Tie, kuri bija dzir-dējuši viņu dziedam Budapeštas festi-valā, atzīmēja jaunās dziedones meistā-rības pieaugumu.

Līdzīgus panākumus klausītājos gu-va arī mūsu instrumentālisti. Visus dziļi valdzināja Maskavas konservato-rijas aspirantes Olgas Kaverznevas iefūtīgā spēle. Vina atskanēja vijīgi trauksmīgo «Kamenes lidojumu» un emocionāli izteiksmīgo «Meitenes deju» no Hačaturjana baleta «Gajane». Staļina premijas laureate maskaviēte Tatjana Nikolaeva izpildīja divus Rachmaninova «Muzikālos momentus». Vinas temperamentīgā spēle un nevai-nojamā tehnika izsaucā vispārēju sa-jūsmu.

No jauna krievu baleta mākslas sla-vu apstiprināja jaunie padomju cho-

reogrāfijas skolas meistari. Maija Plisecka ar neparastu iedvesmi izpil-dīja «Mirstošā gulbja» deju. Mūzīgu atsaucību izraisīja Ralsis un Alek-sandra Lapouri, kuri nodejoja Moškov-ska «Valsī». Adadžio no «Gulbju ezera» talantīgi nodejoja Leningradas māks-linieki Olga Moisejeva un Askolds Makarovs. Viegli un krāsaini Liblīnga «Valsī» izpildīja Lielā teātra choreo-grafijas skolas audzēkņi Ludmila Bo-gomolova un Stanislavs Vlasovs.

Par nacionālās mākslas ievērojamu uzplaukumu mūsu zemē liecināja brā-līgo padomju tautu jauno mākslinieku priekšnesumi. Kirgizu dziedātāja I. Derkembajeva ar pārliecināšu dra-matismu nodziedāja āriju no operas «Čio-Cio san». Sirsniņš līrisms skanēja dagestanu dziedātājas I. Batalbekovas sniegtumos. Lietuvietis A. Letuvinikas, kas nesen vēl bijis strādnieks un ta-gad ir zinātniskais darbinieks, ar augstu profesionālu meistarību nodzie-dāja «Donu Bazilio» āriju. Ipatnēji ta-dzīku tautas deju izpildīja L. Zachidova.

Koncertā veiksmīgi piedalījās arī mākslinieciskās pašdarbības kolektīvi un ansambli. Augustu muzikālu kul-turu apliecināja Leningradas jauno strādnieku koris. Diriģenta I. Poltava-veja vadībā vini nodziedāja Makarova dziesmu «Jaunie celtnieki», Glinkas «Venecijas nakti» un Meijera dziesmu «Celiet Berlīni!». Pēdējo jaunieši no-dziedāja vācu valodā. Ar panākumiem noritēja Ukrainas PSR jauniešu de-ju ansambļa (vadītājs L. Kalinins) un Karelu-Somu PSR deju kolektīva (deju iestudētājs I. Kononovs) daudzī priekšnesumi.

Īpašu atsaucību skatītājos izraisīja arī Uralu tautas kora jauniešu ko-lektīvs, kura 70 dalībnieki diriģenta N. Chlopkova vadībā dziedāja krievu klasiskās un padomju dziesmas.

Stāvēt kājās, skatītāji sirsniņgi ap-sveica padomju mākslas meistarus, kas koncerta noslēgumā iznāca uz skatuves. Visa zāle kopā ar orķestri un koncerta izpildītājiem nodziedāja Demokrātiskās jaunatnes himnu. Vairākas minūtes nenorima vētrainas ovācijas par godu Padomju Savienībai. Tūkstošiem balsu ilgi un lielā vieno-tībā sauca: Staļins! Staļins! Staļins!

Berlīnē demokrātiskā prese redza-mā vietā savā, slejās sniedz cildinošas atsauksmes par padomju delegācijas pirmo koncertu. Padomju delegātu sa-sniegumus koncertā laikraksti novērtē kā jaunu socialisma zemes mākslas triumfu.

(No laikraksta «Komsomolskaja Pravda»)

Ar Berlīni sasaucas Kalkuta

Vispasaules jaunatnes un studentu festivals ir desmitiem un simtiem mil-lionu jauniešu sirdslīdēt visās zemeslo-des malās. Gatavošanās tam, kā zināms, sākās jau pagājušā gada beigās. Tās vēriena satraukti, amerikāņu un angļu kara kurinātāji, to dienderi dažādās ka-pitalistiskajās valstīs darīja visu iespē-ļamo lai nelautu savu zemju jaunatnes pārstāviem piedalīties festivalā, paust tālā jauniešu nelokāmo miera gribu. Taču pati dzīve parādīja, ka veltīgi bi-tuši visi miera ienaidnieku pūliņi no-melnot festivalu, mazināt tā nozīmi. Festivala izraisījis varenu atbalsi arī to jauniešu vidū, kuriem nav bijis lemts nokļūt Berlīnē.

Trešajam Vispasaules jaunatnes un studentu festivalam par godu Indijā, Kalkutā nupat notika Rietumbengālijas

jaunatne festivala To ievadīja vairāku tūkstošu jauniešu gāģiens. Nesdami ka-ročus ar miera baloža attēlu, festivala dalībnieki devās uz Velingtona lauku-mu, kurā notika plašs mītiņš.

Laukumā uzcelto ziedos slīgstošo tri-bīni tāpat rotāja liels miera baloža at-tēls. Mītina prezidija atradās Kalkutas jaunatnes labākie pārstāvji, kas savā-kuši visvairāk parakstu aicinājumam par Miera Pakta noslēgšanu starp pie-cām lielvalstīm.

Vispirms jaunieši un jaunietes no-dziedāja Demokrātiskās jaunatnes him-nu. Kad dziesma bija izskanējusi, plašo laukumu pāršalca lozungi: «Indijas jau-natne negrib karu tā ir par mieru!», «Visas pasaules jaunatne, apvienojies!», «Imperialisti, ārā no Azijas!». «Mēs

prasām noslēgt Miera Paktu starp Indi-ju un Pakistanu!» Katru lozungu visi klātesošie sveica aplausiem un piekri-šanas saucieniem.

Tad tribīnē viens pēc otra devās ru-nātāji. Liesmainos vārdos vini aplieci-nāja Indijas jaunatnes ciešo apņēmību nosargāt mieru. Vētrainus aplausus festivala dalībnieki veltīja laikraksta «Džugantar» redaktora Bivekanandas Mukhopadhaias runai, kurā viņš uz-svēra, ka visas pasaules jaunatnei jāap-vieno savas rindas un neatlaidīgi iedī-rās, lai nepielautu izraisīt jaunu pasa-u-les karu.

Pēc mītina Kalkutas jaunieši sarīkoja pilsētas ielās varenu demonstrāciju, ap-liecinot savu solidaritāti ar visu zemju jauniešiem, kas pulcējušies Berlīnē.